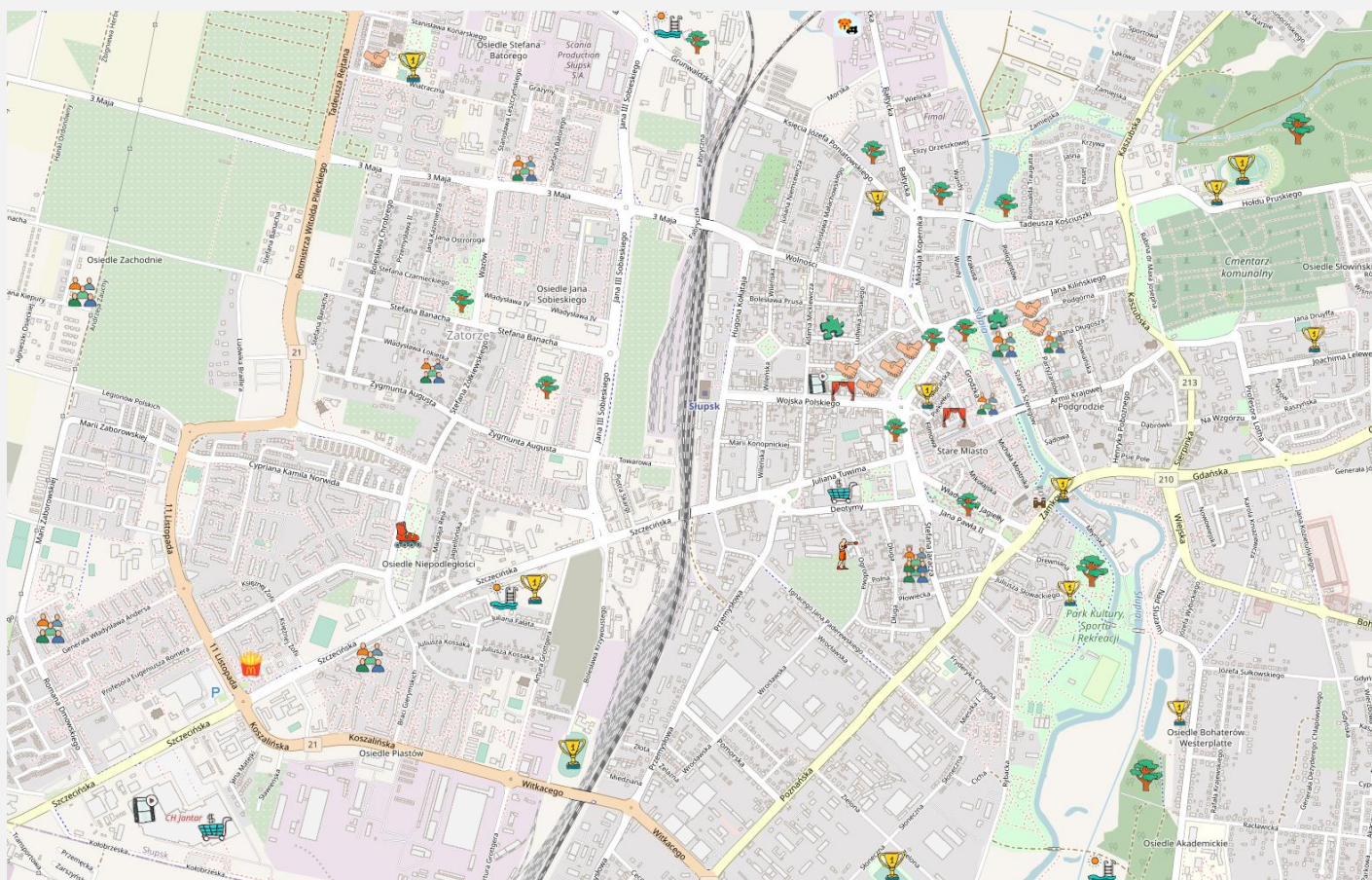

DIAGNOZA AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ MŁODZIEŻY Z SŁUPSKA I OKOLIC

RAPORT Z BADANIA

Słupsk, czerwiec 2020

WYKONAWCY:

Rafał Bekier

Dominika Gaffka

Bartosz Michalak

Magdalena Teodorczyk

przy udziale dr Agnieszki Rosińskiej

oraz Ingi Kawałek

PARTNER W REALIZACJI DIAGNOZY:

Spis treści

1.	Wprowadzenie	4
2.	Opis partnera i cel diagnozy	5
2.1.	Opis partnera	5
2.2.	Cel diagnozy	6
3.	Charakterystyka grupy docelowej	6
3.1.	Charakterystyka rozwojowa	6
3.2.	Demografia	7
4.	Założenia teoretyczne	8
4.1.	Pytania diagnostyczne	9
5.	Diagnoza	10
5.1.	Model badanych zmiennych	10
5.2.	Schemat zależności pomiędzy zmiennymi	12
5.3.	Opis narzędzi badawczych	13
5.4.	Przebieg w czasie	14
6.	Grupa badana	14
7.	Wyniki diagnozy i wnioski	14
7.1.	Interankiety	15
7.1.1.	Pytania zamknięte- omówienie w odniesieniu do wyróżnionych zmiennych	15
7.1.2.	Pytania otwarte	25
7.2.	Mapa partycypacyjna	33
7.2.1.	Polecenie 1	33
7.2.2.	Polecenie 2	37
7.2.3.	Analiza porównawcza wyników z polecenia 1. i. 2.	39
7.2.4.	Polecenie 3	40
8.	Podsumowanie i rekomendacje	42
9.	Skład zespołu	48
10.	Bibliografia	49
11.	Załączniki	49

1. Wprowadzenie

Celem raportu jest przedstawienie wyników z diagnozy aktywności społecznej i obywatelskiej młodzieży z Słupska i okolic. Dokładniej rzecz ujmując, aktywności lokalnej osób między 14 a 18 rokiem życia. Grupa docelowa niniejszego badania posiada duży potencjał do budowania kapitału społecznego w swoim środowisku. Osoby w tym wieku dopiero kształtują swoje postawy i określają ogólny światopogląd. Próbuje snuć wizje dotyczące swojej przyszłości, zarówno prywatnej jak i zawodowej. Odpowiednie instytucje, a także infrastruktura wspomagająca wcielanie młodych obywateli do społeczeństwa, może znacząco podnieść ich pewność siebie i zachęcić do nieustannego poszukiwania nowych form aktywności. Przy zapewnieniu odpowiedniego środowiska rozwojowego, takie młode osoby mogą stanowić o sile społeczności Słupska, doprowadzając do wielu pozytywnych zmian w tym nieprzerwanie od ponad 20 lat wyludniającym się mieście. Do badania rzeczywistych potrzeb słupskiej młodzieży wykorzystano autorski kwestionariusz, z rozszerzeniem o „interaktywną” mapę miasta, włączenie której dodało diagnozie wymiaru jakościowego, zapewniając przy tym ankietowanym rozrywkę i zwiększając ich chęć do zaangażowania się w badanie. Samemu kwestionariuszowi został nadany intuicyjny i przyjazny dla oka wygląd.

Zebrano 767 wyników z ankiet. Uzyskana liczba odpowiedzi umożliwia wykonanie pogłębionej analizy. Chęć zmiany zastanego jest bardzo typowym syndromem u młodzieży. Ciężko oprzeć się wrażeniu, iż wśród tej, pochodzącej z Słupska, chęć ta wybrzmiewa nadzwyczaj dobitnie. Wiele odpowiedzi, których udzieliły osoby badane, wskazuje na to, że młodym ciężko odnaleźć się w realiach miasta. Padały nawet słowa przyrównujące Słupsk do „miasta emeryckiego”. Niezmiernie trudno jest zachęcić jednostki do wzajemnej interakcji, kiedy czują się one jakby były poza środowiskiem. Z danych pochodzących z metod jakościowych wynika, że te miejsca, w których słupska młodzież lubi przebywać, są zarazem tymi, w których czują się oni najmniej bezpiecznie. Młodzi mają też wrażenie, że nie mają dużego wpływu na zmiany dziejące się w ich lokalnym środowisku.

Są w Słupsku osoby, które chętniej angażują się w życie społeczności lokalnej - co potwierdzają np. wyniki uzyskane w pytaniu o partycypację w organizacjach pozarządowych działających w mieście. Niestety odpowiedzi, w których ankietowani deklarowali, że nie należą do żadnej NGO była zdecydowana większość. Raport przedstawia jednak pewien schemat zmiennych,

mogących wpłynąć na zachęcenie tej „nieaktywizowanej” części młodzieży do działania. Zbudowanie większego zaufania do miasta (choćby poprzez zapewnienie młodym poczucia bezpieczeństwa), wspieranie formowania się jednostek mogących stanowić autorytety w kwestii aktywności w społeczności lokalnej, tworzenie ofert skierowanych bezpośrednio do młodych i zadbanie o to, by byli oni świadomi ich istnienia, a także wzmocnienie więzi z miastem może znacząco wpłynąć na ich ustosunkowanie i zaangażowanie względem lokalnej społeczności. Pomysłów (pochodzących od samych zainteresowanych) na to, jak sprawić by miasto stało się bardziej przyjazne młodzieży, znajduje się w raporcie naprawdę sporo. Wydaje się, że wystarczy stworzyć im miejsce, w którym będą mogli swobodnie sami projektować swoją przestrzeń i wspólnie się realizować.

2. Opis partnera i cel diagnozy

2.1. Opis partnera

Partnerem, a zarazem klientem zamawiającym diagnozę, było słupskie Centrum Inicjatyw Obywatelskich. Stowarzyszenie rozwijające ideę partnerskiej współpracy, czego jednym z efektów jest powstała diagnoza. Mające 25-letnie doświadczenie, działające na rzecz rozwoju trzeciego sektora i inicjatyw obywatelskich. Swoje cele realizuje na szereg równych sposobów – m.in. organizując szkolenia, prowadząc usługi doradcze, wspierając organizacje w sprawach finansowych, itp. W znacznej mierze działalność CIO dotyczy obszarów na styku NGO i sektor publiczny, w ostatnim czasie również na styku NGO i środowiska biznesowe. CIO tworzy przestrzeń debaty, pozyskuje opinie społeczności lokalnej o najważniejszych sprawach miasta, prowadząc i zlecając badania społeczne, sondażowe, organizując wydarzenia sprzyjające wymianie doświadczeń i opinii. CIO prowadzi także Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w subregionie słupskim, wspólnie z partnerami LGD Partnerstwo Dorzecze Słupi oraz Słowińską Grupą Rybacką.

Skupiając się na aktywności – jej wzmocnieniu, rozwijaniu, jak i badaniu - są inicjatorem wielu projektów realizowanych z ludźmi i dla ludzi. Efektywność ich działań zapewnia im ogromna świadomość potrzeb mieszkańców Słupska, którą wciąż pogłębiają m.in. właśnie dzięki badaniom takim jak to. Ich wartością jest odpowiedzialne funkcjonowanie jednostki we wspólnocie.

2.2. Cel diagnozy

Nasz Partner ma do realizacji w 2020 roku dwa zadania diagnostyczne. Jednym z nich (tym, którym postanowiliśmy się zająć) jest diagnoza w obszarze aktywności społecznej i obywatelskiej wśród mieszkańców Słupska - uaktualnienie raportu z grudnia 2019 – wraz z (kluczową dla tego raportu) pogłębioną diagnozą aktywności młodzieży zamieszkałej i/lub uczącej się na tych terenach. Oczekiwania Partnera wobec zespołu badawczego obejmowały zaproponowanie metod/metody zebrania informacji, dobór grupy docelowej, opracowanie niezbędnych narzędzi dotarcia do niej, przeprowadzenie prac diagnostycznych i przygotowanie ostatecznego raportu z diagnozy.

Dokładniej, cel diagnozy stanowiło zrozumienie oczekiwań młodzieży wobec miasta, ocena ich aktualnej aktywności w lokalnej społeczności, przyjrzenie się temu, jak wygląda teren Słupska oczami młodych i odpowiedzenie na pytanie o to, kto lub co byłby/byłoby w stanie zachęcić ich do większej partycypacji. Ta wiedza umożliwi stworzenie optymalnej oferty dla młodzieży, odpowiadającej na jej rzeczywiste potrzeby.

3. Charakterystyka grupy docelowej

3.1. Charakterystyka rozwojowa

Grupę docelową niniejszej diagnozy stanowiły osoby między 14 a 18 rokiem życia. Młodzież jako pojęcie poddawane próbie definiowania cechuje wieloznaczność i nieostrość (Adamski, 1980). Okres ten usytuowany jest pomiędzy zakończeniem dzieciństwa i wejściem w fazę adolescencji a uzyskaniem dojrzałości społecznej (Koseła, 1999). E. H. Erikson (1968) nazywa ten okres *moratorium*. Jest to czas, gdy nie są jeszcze w pełni podejmowane społeczne obowiązki, natomiast ma miejsce wypróbowywanie siebie w różnych rolach i sytuacjach. Kluczowym w tym okresie życia człowieka wydaje się być poszukiwanie własnej tożsamości, a co za tym idzie duża wrażliwość jednostki na indoktrynację oraz otaczające ją ideologie. Młodzi ludzie poszukując siebie często przyłączają się do grup o podobnych poglądach do swoich, szukając w tym umocnienia własnej pozycji, jak również potwierdzenia słuszności własnych przekonań. Według Eriksona (1968) nie istnieje jeden, wspólny wszystkim ludziom i kulturom wzór moratorium psychospołecznego. W zależności od epoki, kultury czy subkultury moratorium może być bardzo różnym czasem. Pomimo iż stanowi ono okres, który jednostka dostaje dla siebie, na własny rozwój, rzadko młody człowiek spędza go na samotnym odkrywaniu. Z reguły dorastający nie jest gotowy do

samodzielnego zmierzenia się z zadaniami egzystencjalnymi, szuka więc podobnych do siebie ludzi, z którymi wspólnie pragnie nadawać swemu życiu i swemu miejscu w świecie sens. Dlatego w okresie tym zauważalne jest tak silne dążenie do przynależności do jakiejś grupy rówieśniczej, partycypacja, która daje możliwość zaspokojenia pragnienia "zdefiniowania" samego siebie, odkrycia "kim się jest" w porównaniu z innymi i dla innych.

„Ciągle myślimy o młodzieży jako o jednolitej, homogenicznej grupie”, mówi w wywiadzie dla Gazety Wyborczej prof. Barbara Fatyga (2010) - kierownik Katedry Metod Badania Kultury i Ośrodka Badań Młodzieży w Instytucie Stosowanych Nauk społecznych Uniwersytetu Warszawskiego - tymczasem jest to „zbiór różnych grup o zróżnicowanym potencjale rozwojowym, niekoniecznie tych samych interesach, możliwościach i szansach na ich realizację”. Ten ważny czas w życiu człowieka wiąże się z poszukiwaniem zgodnych lub inspirujących dla siebie ideologii, eksplorowaniem społeczeństwa, krytycznym podejściem do norm, zasad, poszukiwaniem autorytetów, a więc tworzeniem własnych ścieżek, projektowaniem własnego życia.

3.2. Demografia

Dane demograficzne Słupska są zbliżone do tych ogólnopolskich - z roku na rok systematycznie ubywa mieszkańców. Wg danych GUS w Słupsku najwięcej ludzi mieszkało w roku 1994 (102 832 osoby), rok ten zapoczątkował trwający do teraz trend spadkowy. Na dzień dzisiejszy miasto liczy ok. 90 tys. mieszkańców, dokładnie 91 935 wg danych z 2017 roku. Najbardziej niepokojące jest tempo ubytku ludności, gdyż wynosi ponad 11% na przestrzeni niecałych 25 lat. W tym samym okresie w całym kraju ubyło ok. 0,5% ludności, a w zbliżonym rozmiarze Koszalinie odnotowano spadek populacji o 3,3%.

Struktura ludności Słupska wygląda typowo dla miasta starzejącego się. Ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowi ok. 16%, produkcyjnym ok. 61%, zaś poprodukcyjnym ok. 22,5% ogółu. Oznacza to że średnio na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada ok. 60 osób w wieku nieprodukcyjnym.

Grupa najistotniejsza pod kątem tego raportu, czyli osoby w wieku przedprodukcyjnym, liczy ponad 14 tys. osób. Małe dzieci (0-2 lat) stanowią ok. 15,5% tej grupy, przedszkolaki (3-6 lat) ok. 23%, uczniowie szkół podstawowych (7-14 lat) ok. 45%, a młodzież starsza (15-17 lat) 16,5%. Zatem nasza grupa docelowa liczy ok. 3000 osób, ponad 3% całej populacji Słupska.

4. Założenia teoretyczne

Wraz z okresem wzrastania i wchodzenia w dorosłość, idzie w parze myślenie o przyszłości, wyrażające się w formułowaniu odległych zadań. Dzięki zmianom rozwojowym o charakterze poznawczym młodzież w okresie dorastania potrafi wyznaczać odległe cele i podejmować zorganizowaną aktywność, prowadzącą do ich realizacji. Działania podejmowane przez młodych ludzi tym okresie poszerzają się w wyniku wchodzenia w nowe sytuacje społeczne i nowe środowiska oraz na skutek poznawania nowej wiedzy. Co ważne, cechą tych działań jest często ich duża intensywność. Oprócz głównej formy aktywności jaką jest dla nich nauka, młodzi zajmują się zabawą, pracą, aktywnością twórczą (wszystko to podobnie jak we wcześniejszej fazie dorastania). Wagi jednak nabierają decyzje dotyczące miejsca w grupie i uczestnictwa w różnych organizacjach.

Spośród zadań rozwojowych późnej fazy dorastania wyodrębnionych przez R. J. Havighursta postanowiliśmy na części z nich skupić większą uwagę i na podstawie: Brzezińska, 2007; *Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla III i IV etapu edukacyjnego* podkreślić cele wychowania tego okresu:

Zadania rozwojowe według R. J. Havighursta	Cele wychowania według podstawy programowej dla trzeciego i czwartego etapu edukacyjnego
wybór i przygotowanie się do zawodu/zajęcia; osiągnięcie bezpieczeństwa i niezależności ekonomicznej	- o przygotowanie do podejmowania przemyślanych decyzji, także przez umożliwienie samodzielnego wyboru części zajęć edukacyjnych, z uwzględnieniem własnych predyspozycji i preferencji, - o gromadzenie i wykorzystanie informacji potrzebnych do zaplanowania dalszej nauki i kariery zawodowej
rozwijanie się sprawności intelektualnych i pojęć niezbędnych do kształtowania się kompetencji obywatelskiej	- o kształcenie postawy obywatelskiej, poszanowania tradycji i kultury własnego kraju oraz szacunku dla innych kultur i tradycji, - o znajdowanie i wykorzystywanie informacji, w jaki sposób prawo reguluje życie obywatelskie, - o wyrażanie własnego zdania w wybranych sprawach na różnych forach publicznych i uzasadnianie go oraz otwartość na odmienne poglądy, - o współdziałanie w sprawach publicznych- współpraca z innymi: planowanie, dzielenie się zadaniami i wywiązywanie się z nich; sprawne korzystanie z procedur i możliwości, jakie stwarzają obywatelom instytucje życia publicznego; znajomość i stosowanie zasad samoorganizacji i samopomocy, - o znajomość praw człowieka i sposobów ich ochrony, - o znajomość zasad i procedur demokracji

pożądanie i osiągnięcie społecznie odpowiedzialnego zachowania	- o kształtowanie postaw warunkujących sprawne i odpowiedzialne funkcjonowanie we współczesnym świecie, - o wychowanie do właściwego odbioru i wykorzystania mediów, - o rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów najbliższego otoczenia i szukanie ich rozwiązania
nabywanie zbioru wartości oraz systemu etycznego jako przewodnika zachowania	o wspieranie rozwoju moralnego i kształtowanie hierarchii wartości

Na podstawie: Brzezińska, 2007; *Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla III i IV etapu edukacyjnego*

Przedstawione powyżej cele wychowania odnoszą się do roli nauczyciela w kształtowaniu dojrzałych postaw u swoich uczniów. Sądzymy jednak, że umożliwienie młodzieży wyrażenia swojego zdania i podkreślenia ich znaczącego wpływu na tworzenie się interakcji w życiu społeczności lokalnej, może równie silnie przyczynić się do ich zaktywizowania w tym obszarze.

Jednym z zadań rozwojowych późnego etapu dorostania jest przygotowanie młodego człowieka do roli obywatela, którego podstawowa kompetencja to świadome i odpowiedzialne angażowanie się w życie publiczne. Warto podkreślić, że wychowanie obywatelskie (oprócz tego zdobywanego chociażby w procesie edukacji szkolnej na zajęciach z przedmiotu "wiedza o społeczeństwie") odbywa się przede wszystkim w sposób naturalny, w obrębie społeczności lokalnej. Funkcjonowanie w grupie sąsiedzkiej daje możliwość kształtowania silnych więzi społecznych, które wynikają ze wspólnych interesów czy potrzeb, poczucie przywiązania do zamieszkiwanego obszaru (a więc i identyfikowania się z nim). Teren to też określone instytucje użyteczności publicznej, jak: banki, szkoły, kościoły, domy kultury, placówki ochrony zdrowia oraz różne organizacje pozarządowe i stowarzyszenia. Udział w życiu społeczności lokalnej oznacza doświadczanie podobnych problemów i angażowanie się w ich rozwiązywanie, wzajemną pomoc, ale też liczne konflikty.

4.1. Pytania diagnostyczne

Analiza wybranych założeń teoretycznych, wcześniejszych badań nad aktywnością społeczną młodzieży oraz „Mapy Trendów 2020” pozwoliła na wyodrębnienie obszarów badawczych diagnozy.

Główne pytania badawcze, stanowiące podstawę konstrukcji narzędzi pomiarowych niniejszej pracy:

- Jakie są potrzeby i oczekiwania młodzieży wobec miasta?
- Czy młodzież była/jest/chce być aktywna społecznie?
- Jak młodzi ludzie postrzegają przestrzeń swojego miasta (Słupska)?
- Kto/co jest potrzebne by zachęcić młodzież do partycypacji?

5. Diagnoza

5.1. Model badanych zmiennych

W badaniu będziemy starać się odpowiedzieć na pytania o to jaki jest poziom i charakter pięciu wyodrębnionych przez nas zmiennych.

Cztery pierwsze (Zaufanie; Identyfikacja; Ustosunkowanie i zaangażowanie w działalność społeczną oraz znajomość ofert skierowanych do młodzieży; Satysfakcja i potrzeby) w podobnej formie zostały wyodrębnione we wcześniejszym badaniu autorstwa Normana Kwiatkowskiego, Tomasza Kujawy, Zuzanny Martynik, Mirosława Nguyen, Magdaleny Przysiałowskiej, Aleksandry Rek i Weroniki Sochańskiej, przy udziale dr Agnieszki Rosińskiej, dr. hab. Błażeja Smykowskiego oraz Bernarda Żołyniaka, którego (badania) celem było zebranie informacji niezbędnych dla zaprojektowania działań w ramach projektu w 2014 roku "Współpracy nauczycieli na rzecz Młodzieżowych Domów Kultury w Poznaniu". Badania te miały formę ankietową i zostały przeprowadzone wśród Nauczycieli Młodzieżowych Domów Kultury w Poznaniu.

Kolejna (Autorytet) to zmienna wyróżniona na podstawie publikacji opracowanej w ramach projektu "MŁODZI OBYWATELE", który opierał się o wstępną diagnozę "Aktywności społecznej młodzieży z terenu Legnicy, Lubina, Głogowa, Jawora i Złotoryi", Legnica 2013, przeprowadzoną przez Legnickie Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich.

Dodatkowo ze względu na cel i zakres projektu, nasze planowania postępowania diagnostycznego wśród młodzieży dostosowaliśmy do „Mapy Trendów 2020” autorstwa Natalii Hatańskiej i przyjętych teorii naukowych.

Do wyróżnionych zmiennych zaliczamy:

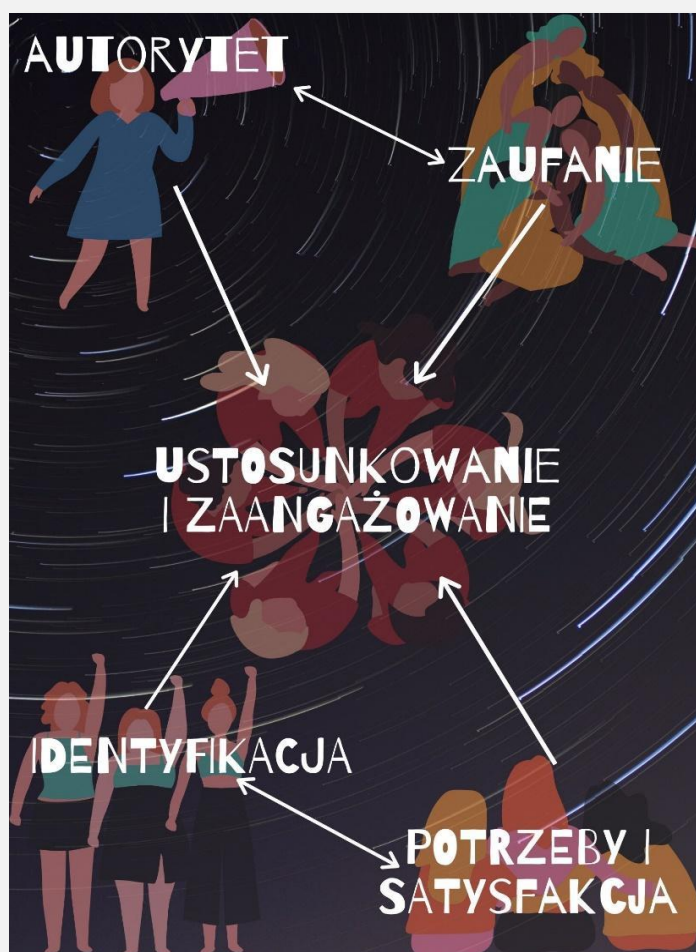
- **Zaufanie** - związane jest z poczuciem, że pojedynczym osobom, jak i instytucjom można powierzyć istotne wartości i że pokładane w nich nadzieje na wspólne zaspokajanie potrzeb nie zawiodą. Zaufanie definiujemy również jako podzielenie wspólnych celów i wartości. Literatura przedmiotu, poświęcona kategorii kapitału społecznego i społeczeństwa obywatelskiego, bogata jest w pozycje zawierające dowody, jak kluczową rolę w rozwoju społeczności lokalnych odgrywa właśnie zaufanie - zaadresowane nie tylko do najbliższych i najlepiej znanych nam osób, ale również do obcych. Stąd tak ważne jest by promować postawy oparte na zaufaniu wśród młodzieży.
- **Identyfikacja** - utożsamianie się. Związane z uznawaniem miasta Słupsk za istotny element budujący tożsamość. (Co szczególnie istotne dla osób w wieku formowania swojej tożsamości.) Potrzeba definiowania siebie jako członka społeczności Słupska. Dotyczy przekonania młodzieży, że miasto (jego obszar, mieszkańcy i wszystko, co z nim związane) jest miejscem „swoim”, z którym osoba utożsamia się i ma poczucie, że uczestnictwo w jego życiu znacząco wpływa na jego osobowość.
- **Ustosunkowanie i zaangażowanie w działalność społeczną oraz znajomość ofert skierowanych do młodzieży** - zmienna związana z opiniami młodzieży na temat ich realnego (dotychczasowego) i hipotetycznego zaangażowania się w życie społeczności lokalnej. Znajomość ofert skierowanych do młodzieży, chęć korzystania z nich oraz ich współtworzenia.
- **Satysfakcja i potrzeby** - odnosi się do poziomu, w jakim aktywne uczestniczenie w życiu społeczności Słupska umożliwia realizację istotnych potrzeb każdej z osób zaliczanej do zdefiniowanej wcześniej „młodzieży”. Zmienna ta dotyczy też poziomu niezadowolenia z oferowanych możliwości partycypacji w życiu społecznym (Domy Kultury, Stowarzyszenia, organizacje pozarządowe, szkoła, itd.). Rozważania nad potrzebami młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb zmian w mieście okiem młodego pokolenia.
- **Autorytet** - zmienna odnosząca się do kwestii związanej zarówno ze szkołą, jak i zaufaniem do innych. We współczesnym, coraz szybciej rozwijającym się świecie, możliwość czerpania

z wzorców innych staje się niezwykle ważna. Dotyczy to również (a może przede wszystkim) młodzieży i jej społecznego zaangażowania. Otwartym pozostaje pytanie, gdzie - w domu, szkole, czy wśród rówieśników - młodzi ludzie powinni szukać autorytetów, ale pewnym jest, że autorytety społeczne mogą wnieść wiele dobrego w promocję zaangażowania na rzecz innych.

5.2. Schemat zależności pomiędzy zmiennymi

Schemat 1. Zależność pomiędzy zmiennymi

Zmienna *Autorytet* i zmienna *Zaufanie* oddziałują na siebie wzajemnie. U młodego człowieka widzącego silny autorytet w środowisku, rośnie zaufanie do społeczeństwa (a przy tym do instytucji), które dany autorytet reprezentuje. Z drugiej strony, jeśli człowiek darzy zaufaniem swoją lokalną społeczność, łatwiej o pojawianie się wzorców, modeli, zaangażowanych na rzecz innych, a przy tym wzrastających w ufnym środowisku. Podobna wzajemna zależność zachodzi pomiędzy zmienną *Identyfikacja* a zmienną *Potrzeby i satysfakcja*. Jeśli młodzież identyfikuje się z przestrzenią, w której mieszka, chętniej realizuje swoje pasje właśnie w jej obszarze. Z kolei, jeśli młodzi chętnie realizują

swoje potrzeby w danej przestrzeni, wzrasta ich identyfikacja z nią. Cztery powyższe zmienne mają bezpośredni wpływ na zmienną *Ustosunkowanie i zaangażowanie*, kluczową dla tego badania. Czerpanie wzorców ze środowiska, ufanie lokalnemu społeczeństwu i instytucjom w nim działającym, utożsamianie się z lokalną społecznością i realizowanie swoich potrzeb w przestrzeni swojego miasta to wszystko składa się na chęć zaangażowania się młodzieży w „życie lokalne”. Im chętniej młodzi będą definiować się jako „słupszczanie”, tym chętniej będą też poszukiwać, co Słupsk ma dla nich do zaoferowania, a jak sami mogą przyczynić się do poprawy jego funkcjonowania.

5.3. Opis narzędzi badawczych

Narzędziami diagnozowania zastosowanymi w naszym badaniu były, stworzone specjalnie na potrzeby zamawianej diagnozy, kwestionariusz i mapa partycypacyjna. Ankieta z pytaniami badawczymi została utworzona przy pomocy platformy interankiety.pl. Tworząc metody badania, za znaczące uznaliśmy nie tylko ich merytoryczną stronę, ale również wizualną.

Wykorzystanie w badaniu mapy partycypacyjnej (wypełnianej w 5-osobowych grupach) wzmocniło wyniki o wymiar jakościowy i pozwoliło wykroczyć poza słowny opis, aktywizując przy tym uczestników badania do współpracy. Przygotowana mapa obejmowała centralną część terenu miasta Słupska, wraz z zaznaczonymi na niej miejscami, które uznaliśmy, że mogą być dla młodzieży ważne i/lub rozpoznawalne (kina, centra handlowe, domy kultury, organizacje pozarządowe działające na rzecz młodych, kluby sportowe, parki, itp.). Instrukcja obejmowała 3 polecenia: (1) zaznaczenie na mapie Słupska miejsc/przestrzeni, w których szczególnie lubi się spędzać czas; (2) jeśli takie są, oznaczenie przestrzeni Słupska, w której nie czuje się bezpiecznie; (3) wyszczególnienie miejsc wymagających uatrakcyjnienia, unowocześnienia. Praca z mapą partycypacyjną online przebiegła przy pomocy platformy Jamboard, dającej możliwość jednoczesnego rysowania, pisania i wklejania notatek na jednej „tablicy”, więcej niż jednej osobie na raz.

Mając na względzie chęć dotarcia do młodych ludzi, staraliśmy się wybrać jak najatrakcyjniejszą formę badania - możliwą zarazem do przeprowadzenia online - by zachęcić ich do jak najbardziej rzetelnych odpowiedzi.

5.4. Przebieg w czasie

Prace nad przygotowaniem diagnozy rozpoczęły się w lutym 2020 roku. Nasz plan realizacji badania zakładał rozesłanie kwestionariuszy i map do uczniów szkół ponadpodstawowych do dnia 27 maja br. Dostęp do młodzieży (w wieku między 14 a 18 rokiem życia) uzyskaliśmy poprzez nauczycieli, którzy zgadzając się na współpracę, zadeklarowali się tym samym do przekazania drogą internetową, podczas prowadzonych przez siebie zajęć online, przygotowanych przez nas kwestionariuszy i mapy. Zbieranie danych zakończyło się 8 czerwca, co pozwoliło nam na ich analizę i wyciągnięcie wniosków do stworzenia raportu do dnia 19 czerwca 2020 roku.

6. Grupa badana

- W badaniu wzięło udział łącznie 767 osób. 497 z nich (65%) stanowiły kobiety, 35% badanej próby stanowili mężczyźni.
- Wiek osób badanych mieścił się w granicach 13- 19 lat. Osoby w wieku 15-16 lat stanowiły 36% badanych, a osoby w wieku 17-18 lat 33%.
- Wśród badanych 459 osób (co stanowi 60% próby) jest mieszkańcami nie samego miasta Słupska, a pobliskich wsi i miast. Rozmieszczenie w dzielnicach osób zamieszkujących Słupsk prezentuje się następująco- Zatorze: 32%; Śródmieście: 29%, Westerplatte: 20%, Nadrzecze: 15%, Ryczewo: 6%.
- 95% osób badanych zadeklarowało stały dostęp do Internetu mobilnego.

7. Wyniki diagnozy i wnioski

Niniejsza część zawiera szczegółową prezentację wyników diagnozy wraz z wyciągniętymi z nich wnioskami. Podzielona została na dwa podrozdziały, ze względu na zastosowane narzędzia badawcze – 7.1. Interankiety, czyli wyniki pochodzące z internetowego kwestionariusza, oraz 7.2. Mapa partycypacyjna, czyli część badania przeprowadzona przy pomocy platformy Jamboard. Kwestionariusz zawierał zarówno pytania zamknięte, jak i otwarte. Dodatkowo, wyniki diagnozy wraz z wnioskami zostały pogrupowane w zależności od tego, do jakiej wcześniej określonej zmiennej (Zaufanie; Identyfikacja; Ustosunkowanie i zaangażowanie w działalność społeczną oraz znajomość ofert skierowanych do młodzieży; Satysfakcja i potrzeby; Autorytet) się odnosiły.

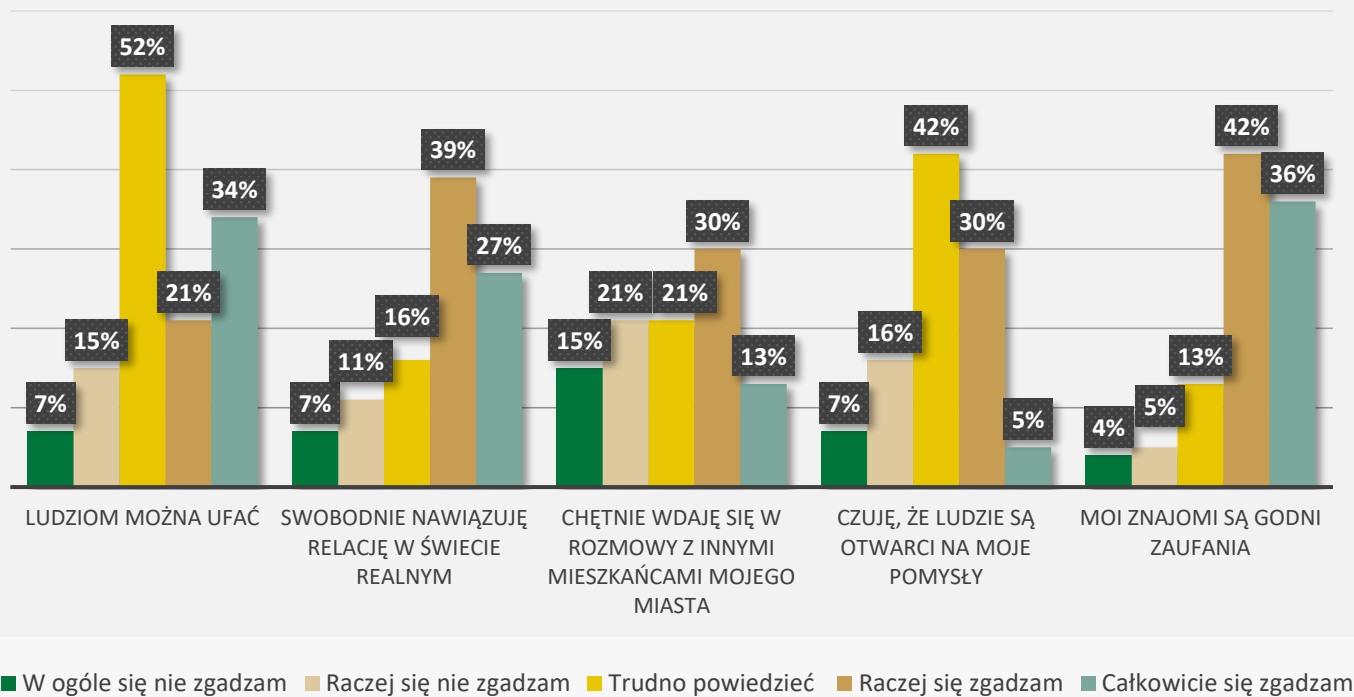

7.1. Interankiety

7.1.1. Pytania zamknięte- omówienie w odniesieniu do wyróżnionych zmiennych

ZAUFANIE

Wykres 1. Pytania przyporządkowane do zmiennej *Zaufanie*

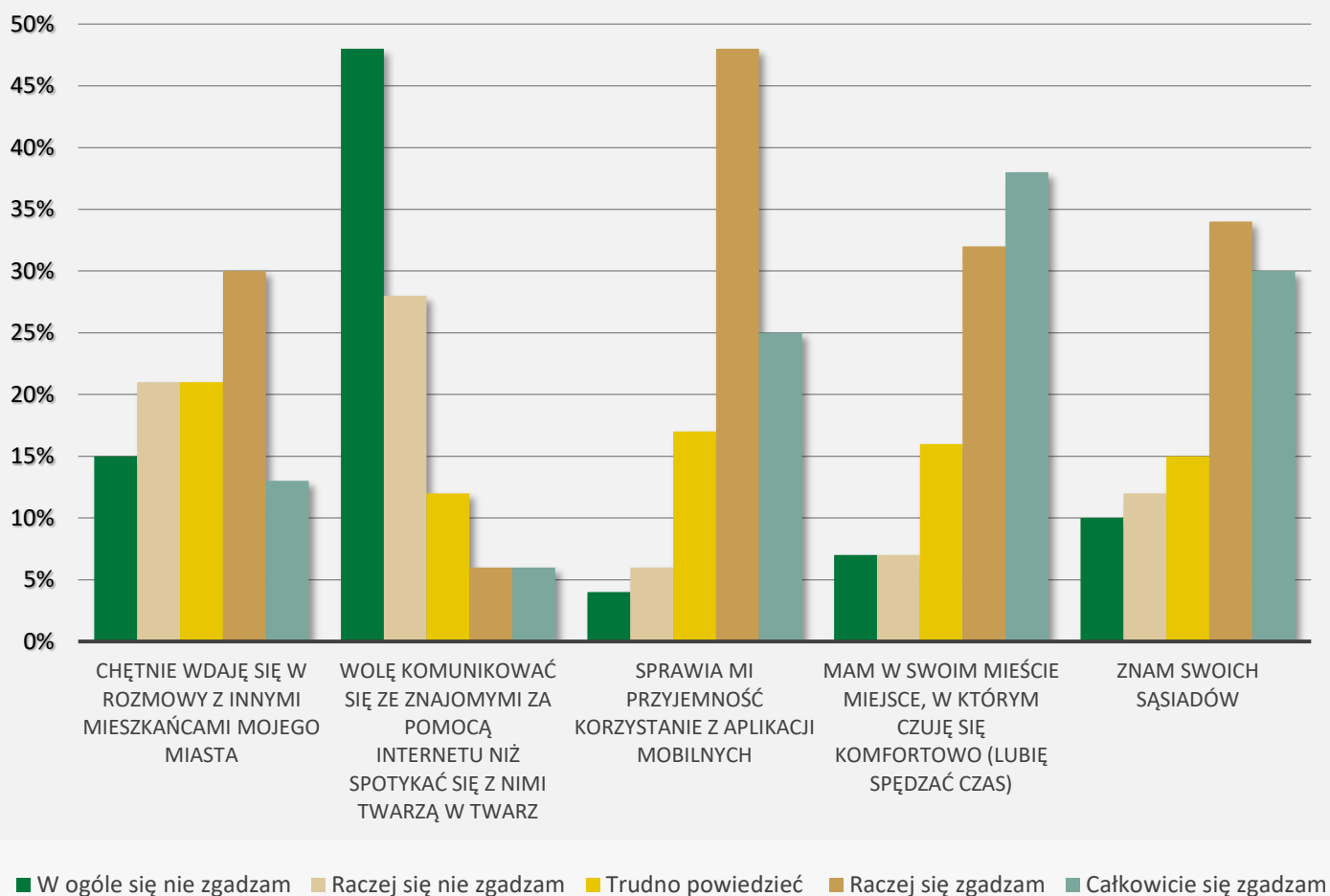

Wykres 1. przedstawia odpowiedzi na pytania zamknięte odnoszące się do zmiennej *Zaufanie*. Przede wszystkim młodzież darzy zaufaniem swoich znajomych (78% odpowiedzi to odp. „raczej się zgadzam” i „całkowicie się zgadzam”) i swobodnie wdaje się w świecie realnym w relacje z innymi (66% odp. to odp. „raczej się zgadzam” i „całkowicie się zgadzam”). Większość z osób badanych (52%), wskazuje, że nie da się jednoznacznie określić czy „Ludziom można ufać” – odp. „trudno powiedzieć”. Podobne podejście mają do kwestii otwartości innych na ich pomysły – 42% wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”, choć przy tym 1/3 „raczej zgadza się” z podanym stwierdzeniem. Co także ważne, młodzi dość chętnie wdają się w rozmowy z innymi mieszkańcami swojego miasta (43% odp. to odp. „raczej się zgadzam” i „całkowicie się zgadzam”).

IDENTYFIKACJA

Wykres 2. Pytania przyporządkowane do zmiennej *Identyfikacja*

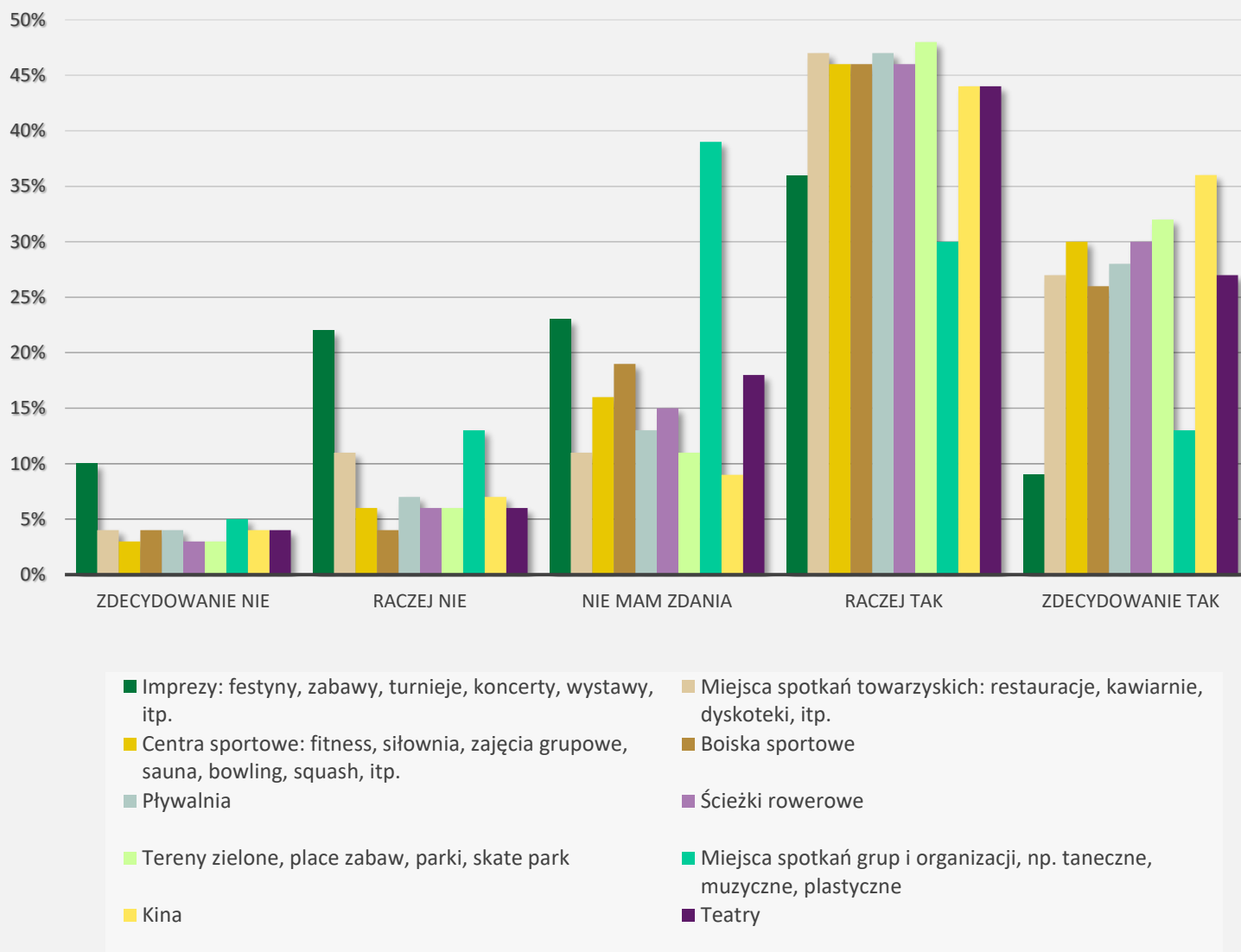
Zmienna *Identyfikacja* była badana w głównej mierze za pomocą pytań otwartych. Analiza części zawierającej pytania zamknięte pozwala stwierdzić, że młodzież w zdecydowanej większości, czuje się w jakiś sposób związana ze swoim miastem, zarówno z przestrzenią - „Mam w swoim mieście miejsce, w którym czuję się komfortowo (lubię spędzać czas)” (70% odp. „raczej się zgadzam” i „całkowicie się zgadzam”) - jak i jego mieszkańcami – „Znam swoich sąsiadów” (64% odp. „raczej się zgadzam” i „całkowicie się zgadzam”). Dodatkowo mimo, że, jak zakładano, młodym sprawia przyjemność korzystanie z aplikacji mobilnych (73% - „raczej się zgadzam” i „całkowicie się zgadzam”), wciąż kluczowe są dla nich kontakty w świecie rzeczywistym – „Woleę komunikować się ze znajomymi za pomocą Internetu niż spotykać się z nimi twarzą w twarz” (76% osób badanych „w ogóle się nie zgadza” lub „raczej się nie zgadza” ze stwierdzeniem).

STOSUNEK I ZAANGAŻOWANIE W DZIAŁALNOŚĆ SPOŁECZNĄ ORAZ ZNAJOMOŚĆ OFERT SKIEROWANYCH DO MŁODZIEŻY

➤ „Czy uważasz, że w Słupsku są takie miejsca/ warunki, które pozwalają Ci realizować Twoje zainteresowania?”

Wykres 3. Ocena miejsc/ warunków, które pozwalają młodzieży w Słupsku na realizację zainteresowań

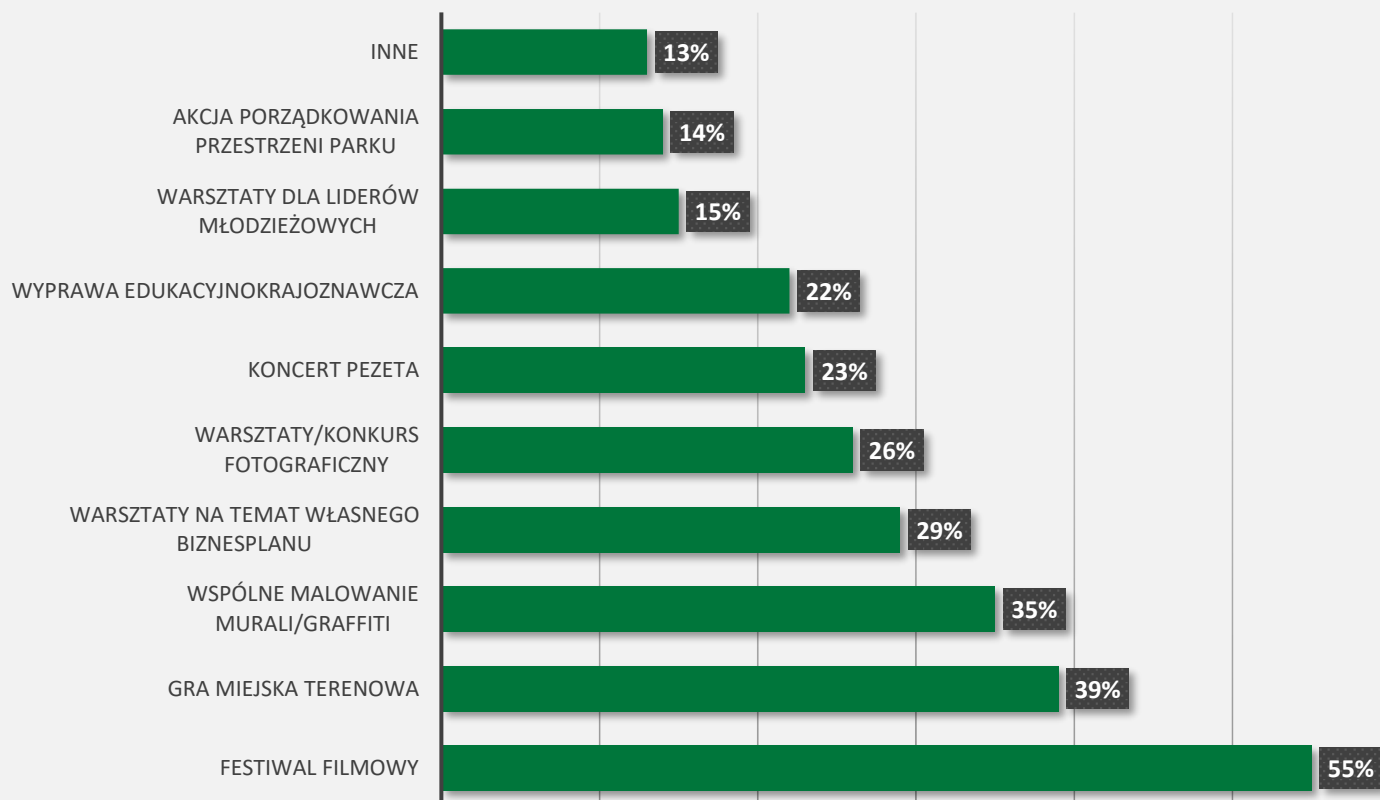

Zdecydowana większość badanych uważa, że w Słupsku są miejsca gdzie mogą realizować swoje zainteresowania. Porównując, które z wymienionych kategorii wypadają najgorzej, z „Imprez masowych: festynów, zabaw, turniejów, koncertów, wystaw, itp.” jest niezadowolonych 32% respondentów (odpowiedzi „zdecydowanie nie” i „raczej nie”). Wygląda również na to, że młodemu brakuje w Słupsku miejsc spotkań grup i organizacji oraz miejsc spotkań towarzyskich- restauracji, kawiarni, dyskotek (kolejno – 18% i 15% odpowiedzi „zdecydowanie się” i „raczej nie”).

➤ „Z proponowanych aktywności, wybierz te, w których chciałbyś/-łabyś wziąć udział.”

Wykres 4. Wybór aktywności/atrakcji w mieście, w których młodzież z Słupska chciałaby wziąć udział

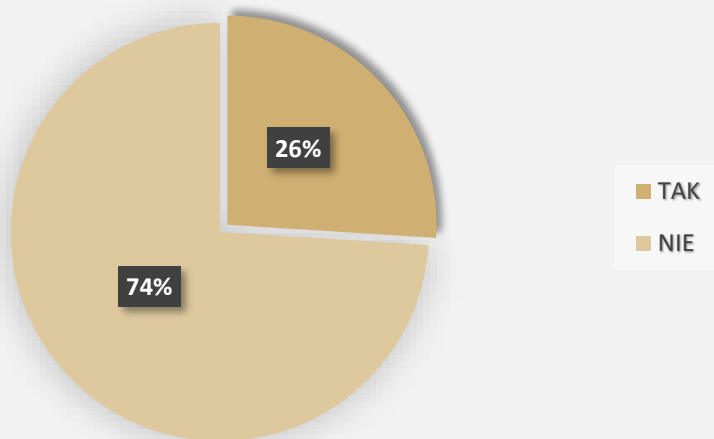
Powyższe pytanie było pytaniem wielokrotnego wyboru. Większość aktywności cieszy się podobnym, umiarkowanym zainteresowaniem. Z wyjątkiem festiwalu filmowego, który jako jedyny uzyskał zainteresowanie ponad połowy badanych (55%). Badani nie byli zainteresowani akcją porządkowania parku ani warsztatami dla młodych liderów. Zainteresowanie poszczególnymi aktywnościami pasuje do zainteresowań deklarowanych przez młodzież w innych pytaniach. Widzimy także, że chcieliby uczestniczyć w grze miejskiej terenowej (39%) oraz wspólnym malowaniu murali (35%). W polu „Inne” osoby badane miały możliwość dopisania swoich odpowiedzi. Pojawiały się tam m.in. koncerty, ale co ważne, nie-Pezeta; warsztaty teatralne, bądź w temacie literatury; zawody e-sportowe, prezentacje militariów, spotkanie z politykami, targi informatyczne, czy impreza wrotkarska.

- „Czy jesteś członkiem jakiejś organizacji pozarządowej – stowarzyszenia, koła, klubu itp.?”

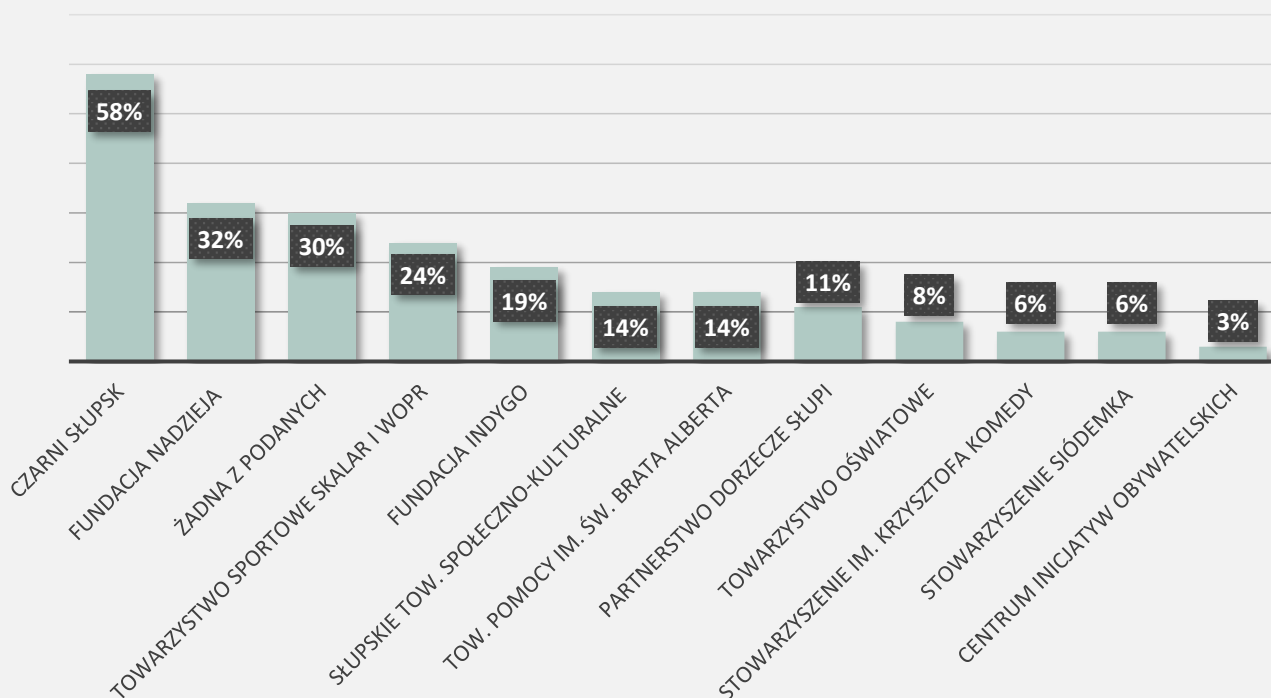
Wykres 5. Procent młodzieży będącej członkami NGO

PRZYNALEŻNOŚĆ DO ORGANIZACJI

- „Poniżej znajduje się lista wybranych organizacji pozarządowych działających w Słupsku (wraz z miejscami przez nie prowadzonymi i organizowanymi wydarzeniami). Proszę, wybierz te, które kojarzysz lub w których brałeś/-łaś udział.”

Wykres 6. Znajomość organizacji pozarządowych działających w Słupsku

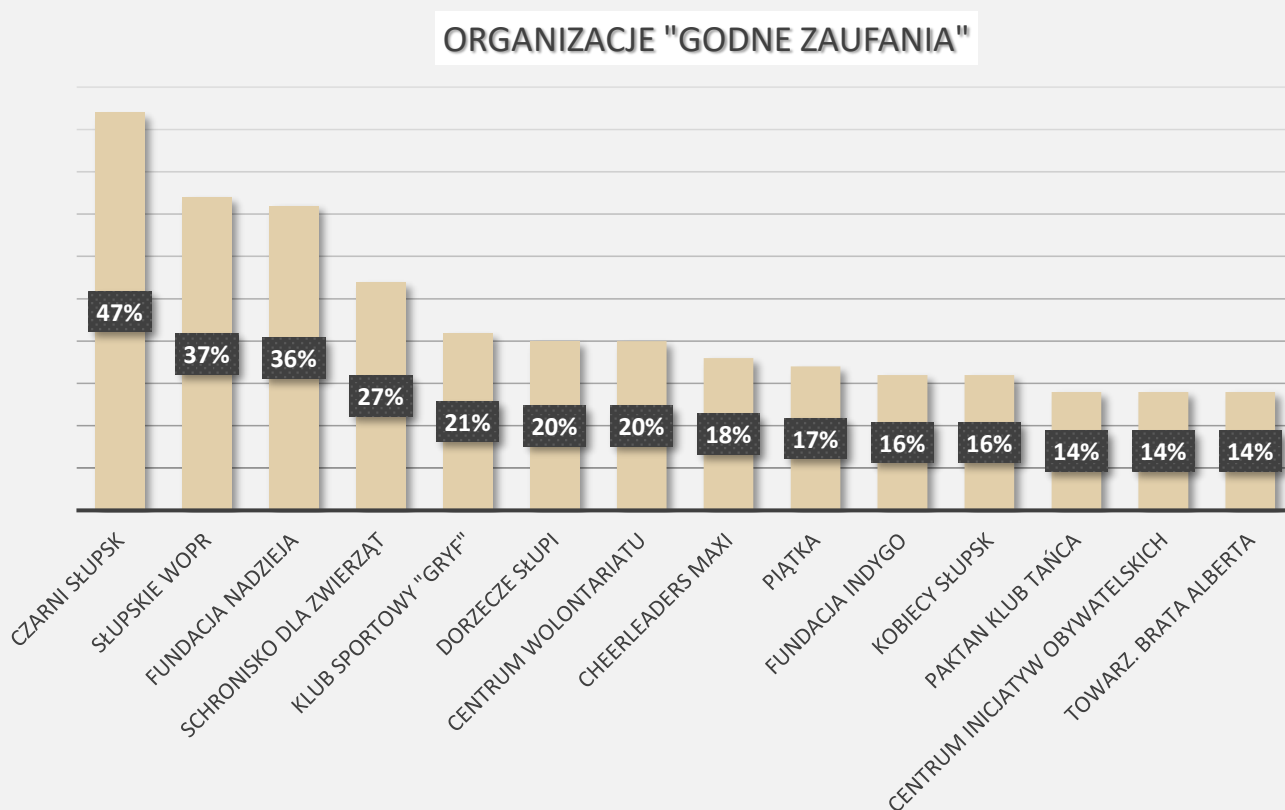

Z wymienionych NGO młodzież kojarzy głównie te związane ze sportem (Czarni Słupsk oraz Towarzystwo Sportowe Skalar i Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe), a także Fundację Nadzieja z Ośrodkiem rehabilitacji dla dzieci niepełnosprawnych na ul. Kaszubskiej. Rozpoznawalna jest także Fundacja Indygo, którą młodzi mogą kojarzyć z inscenizacją Wybuchu Powstania Warszawskiego oraz Męską Szopą na ul. Wyspiańskiego. Prawie jedna trzecia badanych nie знаła żadnej z wymienionych organizacji.

- „Poniżej znajdują się loga wybranych organizacji pozarządowych działających w Słupsku. Proszę wybierz te, które nazwałbyś/-łabyś **godnymi zaufania**.”

Wykres 7. Wybór organizacji „godnych zaufania”

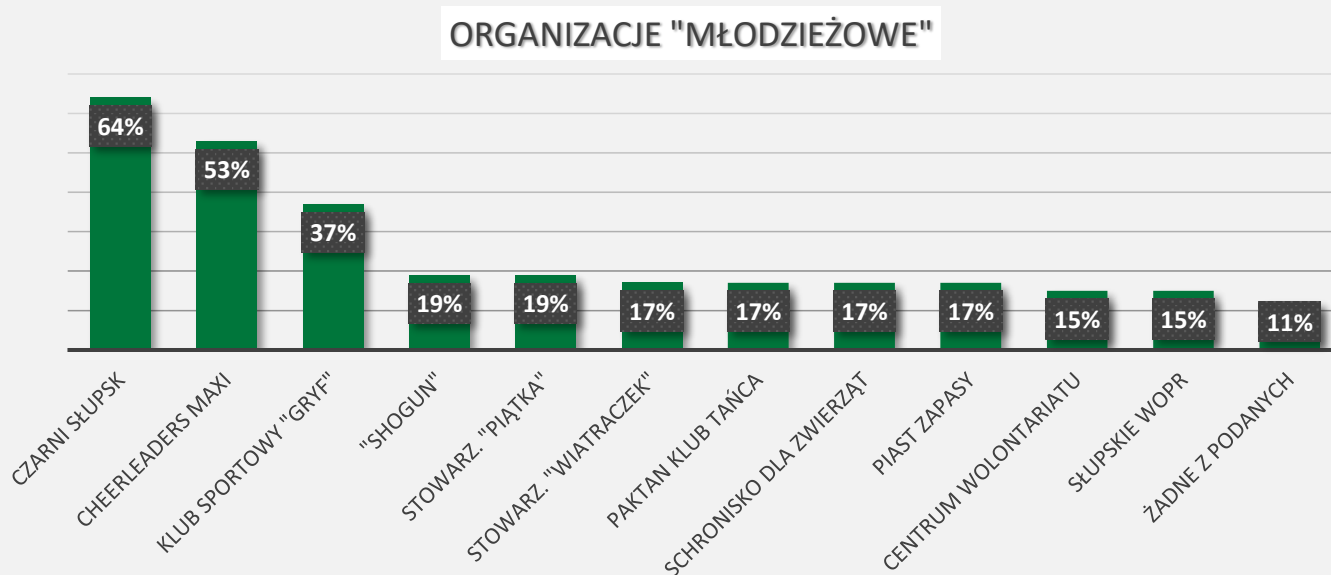
Lista organizacji uznawanych przez młodzież za „godne zaufania” pokrywa się w dużej mierze z listą organizacji znanych młodzieży. Oznacza to, że nie należy traktować pozostałych organizacji, jako według młodzieży „niegodnych zaufania”, prawdopodobnie brakuje im po prostu wystarczającej wiedzy na ich temat, by je ocenić.

- „Poniżej znajdują się loga wybranych organizacji pozarządowych działających w Słupsku. Proszę wybrać te, które nazwałbyś/-łabyś młodzieżowymi.”

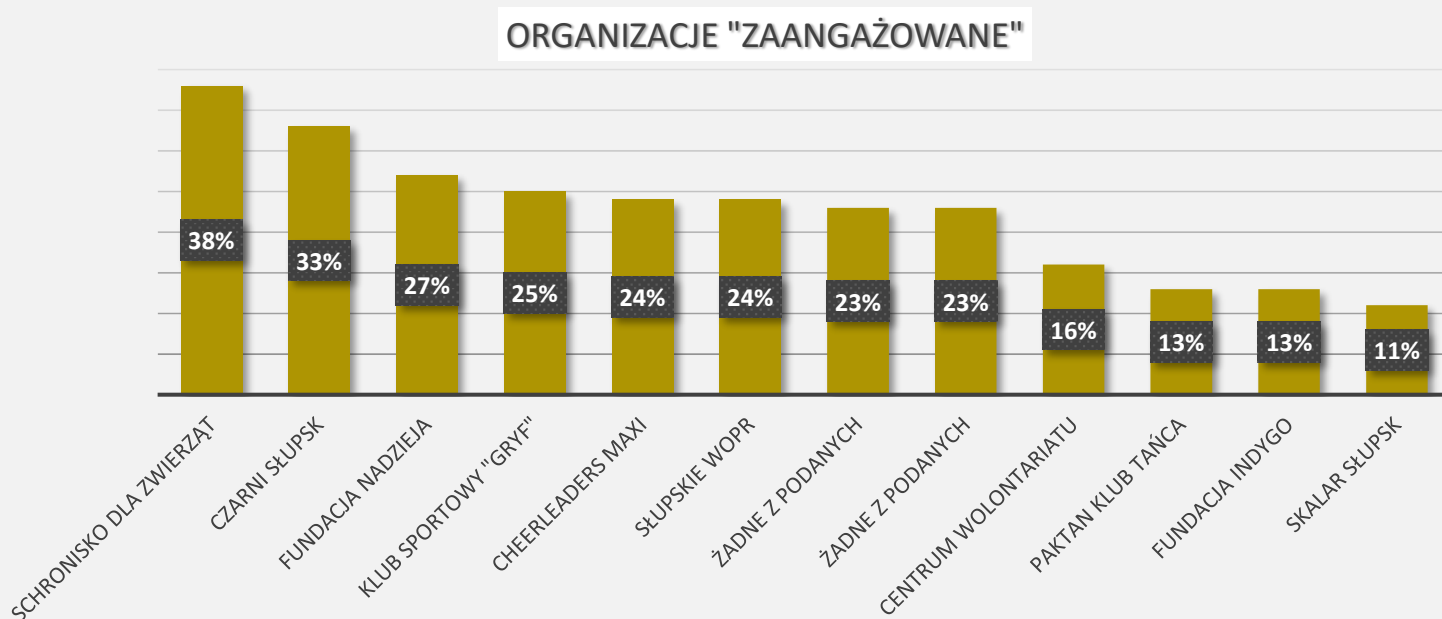
Wykres 8. Wybór organizacji „młodzieżowych”

Za najbardziej młodzieżowe organizacje uznawane zostały głównie te związane ze sportem – po raz kolejny są to Czarni Słupsk (63%), a także Cheerleaders MAXI (53%) i Klub sportowy „GRYF” (37%). 11% spośród osób badanych nie wybrało żadnej organizacji z listy.

- „Poniżej znajdują się loga wybranych organizacji pozarządowych działających w Słupsku. Proszę wybrać te, które nazwałbyś/-łabyś zaangażowanymi.”

Wykres 9. Wybór organizacji „zaangażowanych”

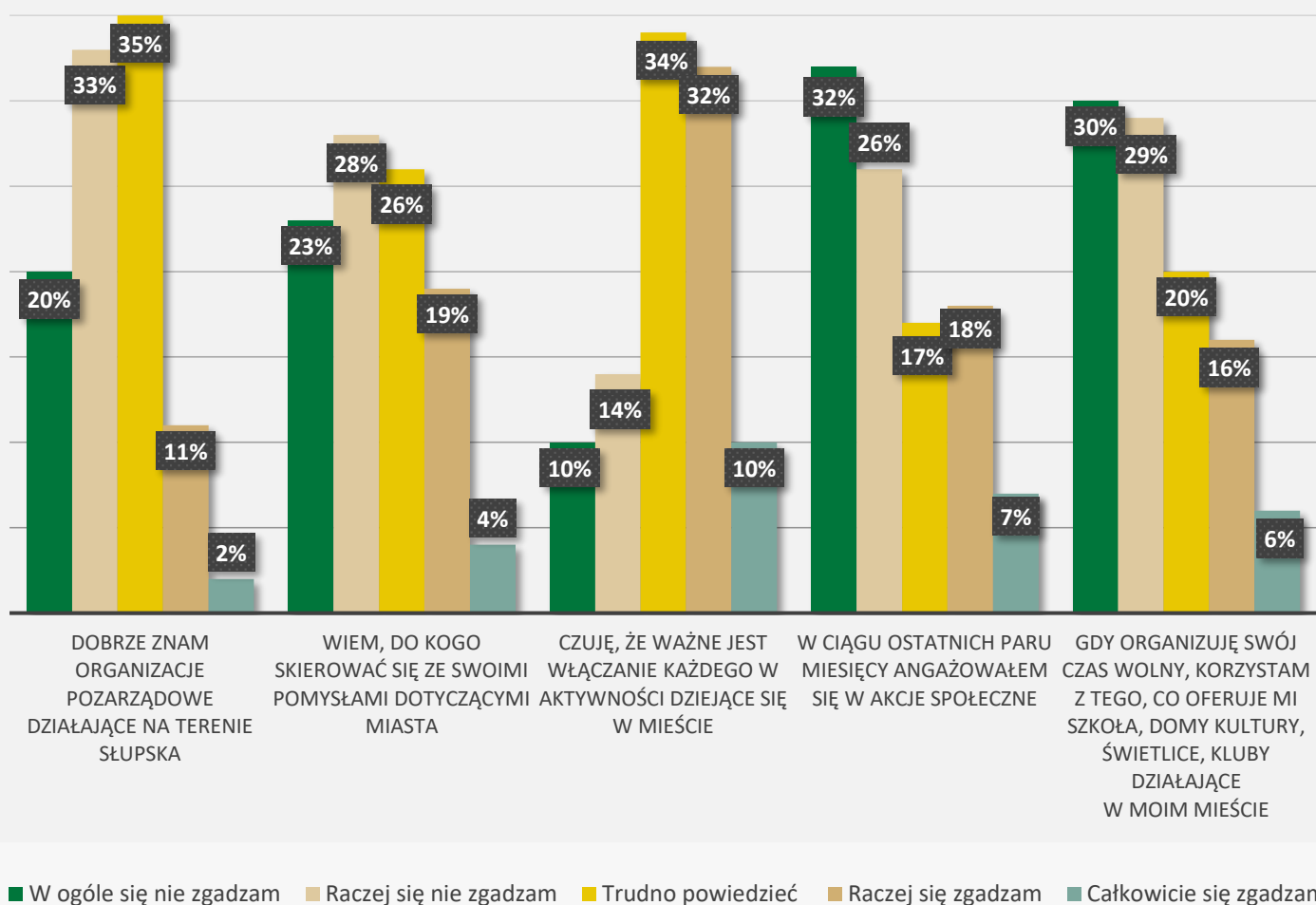

W ocenie zaangażowania po raz pierwszy na pierwszy plan wybiło się Schronisko dla zwierząt „Towarzystwo opieki nad zwierzętami” (wybór 38% osób badanych). Dalsze wyniki w dużej mierze pokrywały się z poprzednimi.

- „Poniżej podano twierdzenia odnoszące się do różnych aspektów aktywności w społeczności lokalnej. Proszę, oceń na 5-stopniowej skali, na ile zgadzasz się z każdym z nich.”

Wykres 10. Pytania zamknięte dotyczące Stosunku i zaangażowanie w działalność społeczną oraz znajomości ofert skierowanych do młodzieży

53% osób badanych w ogóle się nie zgadza lub raczej się nie zgadza ze stwierdzeniem „Dobrze znam organizacje pozarządowe działające na terenie Słupska”. Dodatkowo 51% nie wie, do kogo skierować się ze swoimi pomysłami dotyczącymi miasta. Tylko 22% spośród badanych,

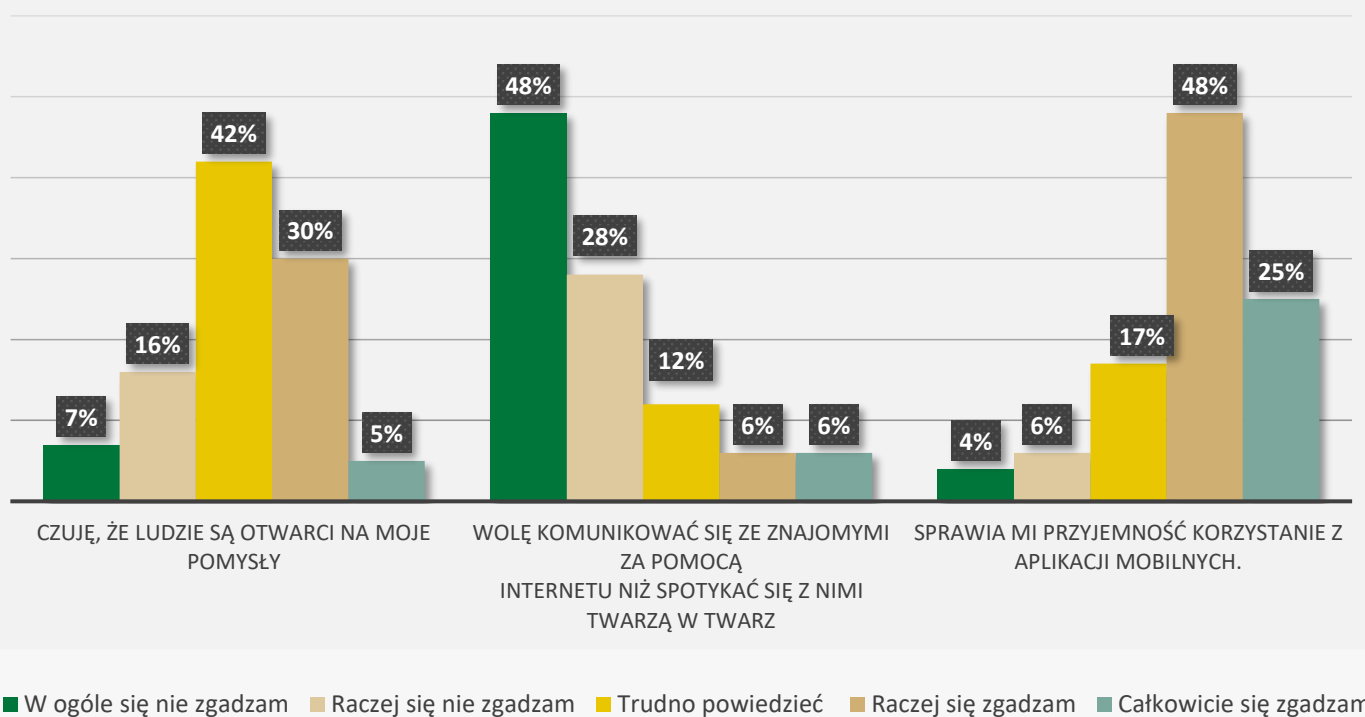

Diagnoza aktywności społecznej młodzieży z Słupska i okolic

organizując swój wolny czas, korzysta z oferty szkoły, miasta, domu kultury, itp. Do angażujących się w akcje społeczne w ciągu ostatnich paru miesięcy zalicza się jedynie 25% osób badanych. Z powyższej części można wysnuć dwa kluczowe wnioski. Młodzież nie ma za dużej świadomości na temat organizacji działających na terenie Słupska, nie wie, do kogo zwracać się ze swoimi pomysłami i zwykle swojego czasu wolnego nie realizuje w oparciu o ofertę pochodzącą od miasta. Równocześnie duża część z nich ma poczucie, że każdy powinien być włączony w to, co w mieście się dzieje.

SATYSFAKcja I POTRZEBY

Wykres 11. Stwierdzenia dotyczące zmiennej *Satysfakcja i potrzeby*

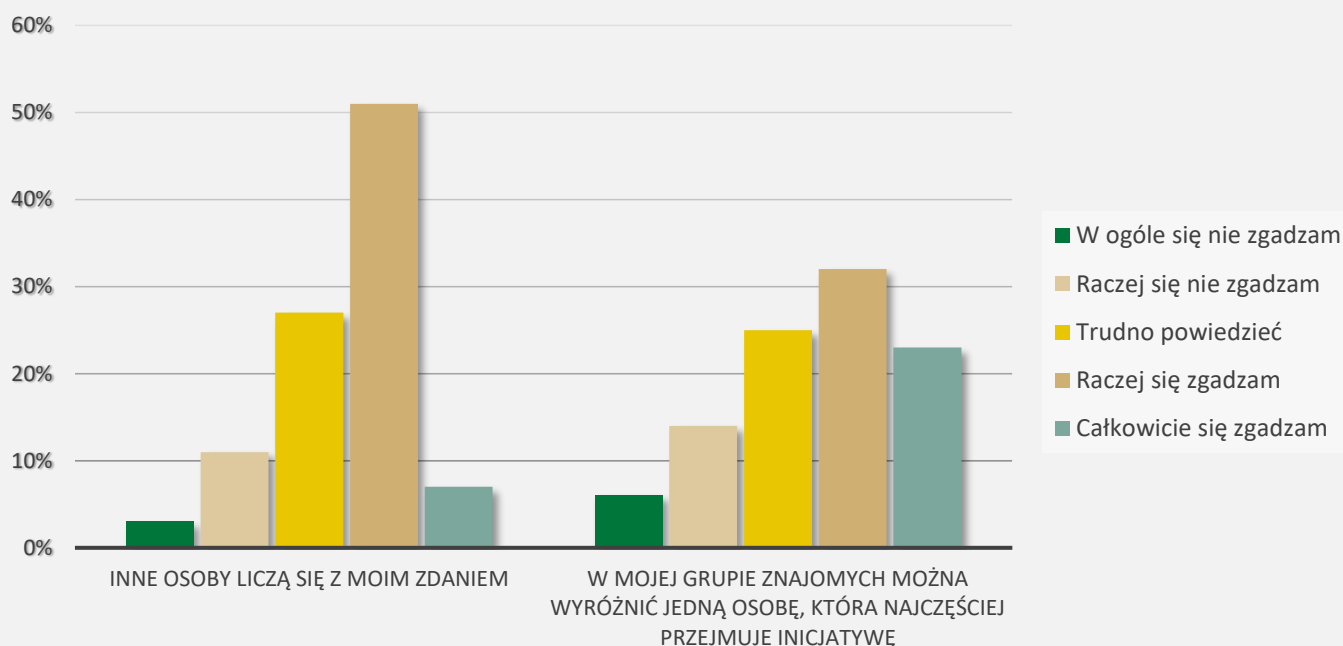
Zmienna Satysfakcja i potrzeby oprócz badania przy użyciu powyższych stwierdzeń, była badana także za pomocą omówionego wcześniej pytania „Czy uważasz, że w Słupsku są takie miejsca/ warunki, które pozwalają Ci realizować Twoje zainteresowania?”, oraz pytania otwartego „Czy chciałbyś coś zmienić w mieście, w którym mieszkasz? Co by to było?” (omówionego w dalszej części raportu). Wnioskując na podstawie pytań zamkniętych, możemy stwierdzić, że istniejąca oferta miasta częściowo zaspokaja potrzeby młodzieży. Wciąż jest jednak niewystarczająca i powinna być bardziej zróżnicowana (choćby ze względu na różnorodność zainteresowań młodzieży). Ze

szczególnym naciskiem na zapewnienie im przestrzeni do interakcji, spotkań z rówieśnikami i innymi mieszkańcami miasta.

AUTORYTET

Wykres 12. Stwierdzenia dotyczące zmiennej *Autorytet*

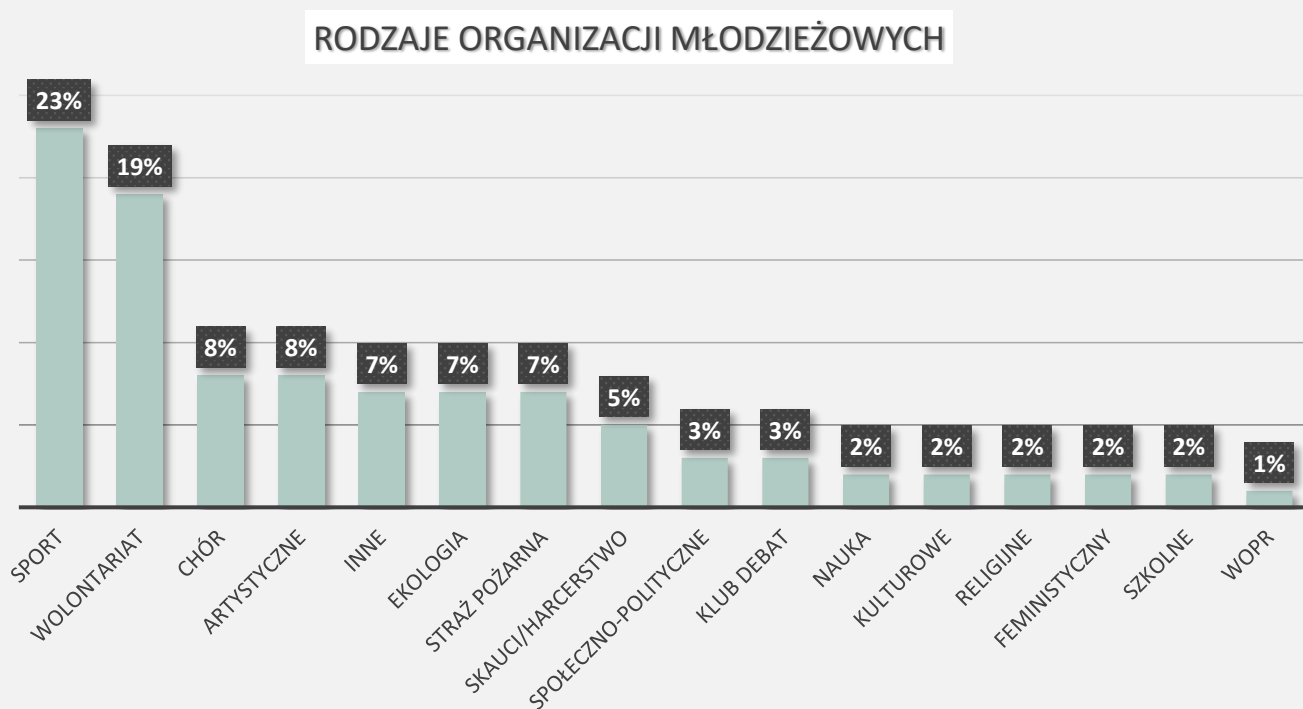
Pytanie najlepiej oddające obraz osoby autorytetu, to jedno z pytań otwartych, które pojawia się w dalszej części pracy. Z pytań zamkniętych możemy wyprowadzić ostrożne wnioski, że spora część młodzieży czuje, że inni liczą się z ich zdaniem, zatem może mają posłuch i sprawdziliby się w roli modeli-działaczy. Dodatkowo, większość w swojej grupie rówieśniczej ma kogoś, kto mógłby uchodzić za potencjalnego lidera, przejmującego inicjatywę. Warto byłoby zastanowić się, jak wychwycić w środowisku takie jednostki i zachęcić do angażowania się na rzecz społeczności lokalnej. Silna osobowość potrafi pociągnąć za sobą tłumy.

7.1.2. Pytania otwarte

➤ „Jaka to organizacja?”

Wykres 13. Rodzaje organizacji pozarządowych, do których należy słupska młodzież

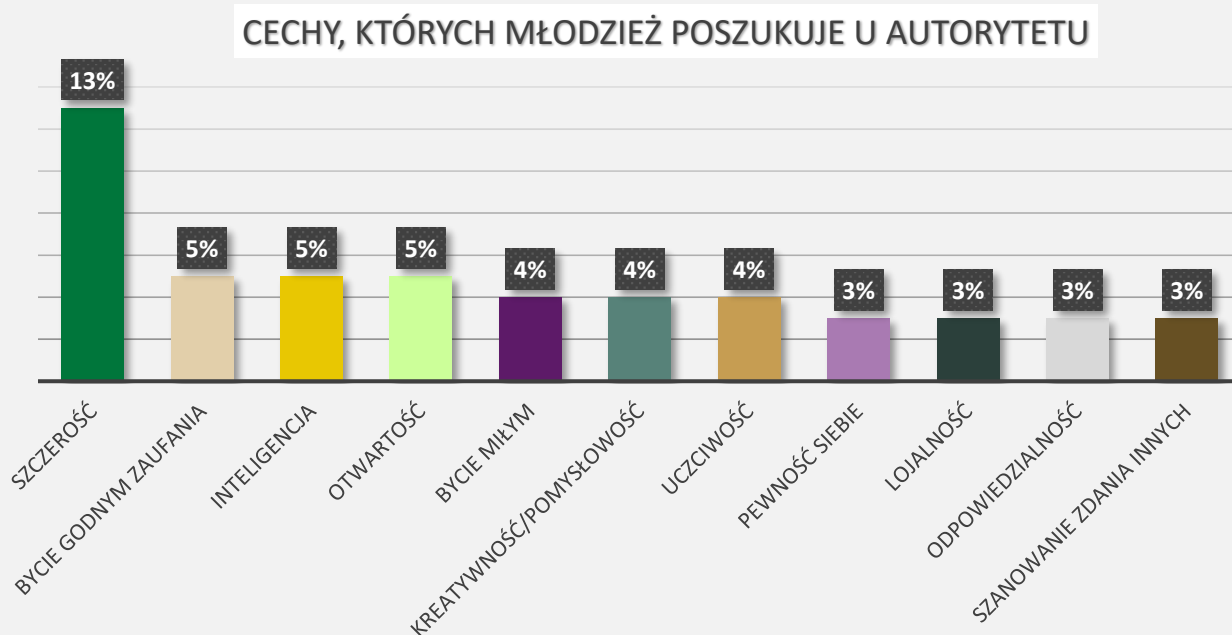
Pytanie otwarte treści „Jaka to organizacja?” pojawiało się w interaktywnym kwestionariuszu osobom, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały przynależność do jakiejś organizacji pozarządowej. Odpowiedzi na to pytanie udzieliło 166 osób, co stanowi ponad 21% osób badanych. Organizacje pogrupowano według dziedzin do jakich należą (Wykres 13.).

Organizacje, do których należy młodzież to zwykle takie, które umożliwiają im rozwój własnych pasji. Kluby sportowe, jak AML Słupsk, czy też różne koła zainteresowań. Najczęściej są to organizacje związane ze szkołami. Także w kwestii wolontariatu, wskazywano, że jest to wolontariat szkolny (np. "Micek i Przyjaciele").

- "Jakie, według Ciebie, powinna mieć cechy osoba, z której zdaniem byś się liczył/-a? Proszę, wymień min. 3 takie cechy."

Wykres 14. Cechy, których słupska młodzież szuka u osób będących dla nich autorytetami

Na powyższe pytanie odpowiedziało 767 osób. Zdecydowana większość, zgodnie z poleceniem, wymieniła 3 cechy. Na wykresie (Wykres 14.) uwzględniono te, które pojawiły się w co najmniej 3% odpowiedzi.

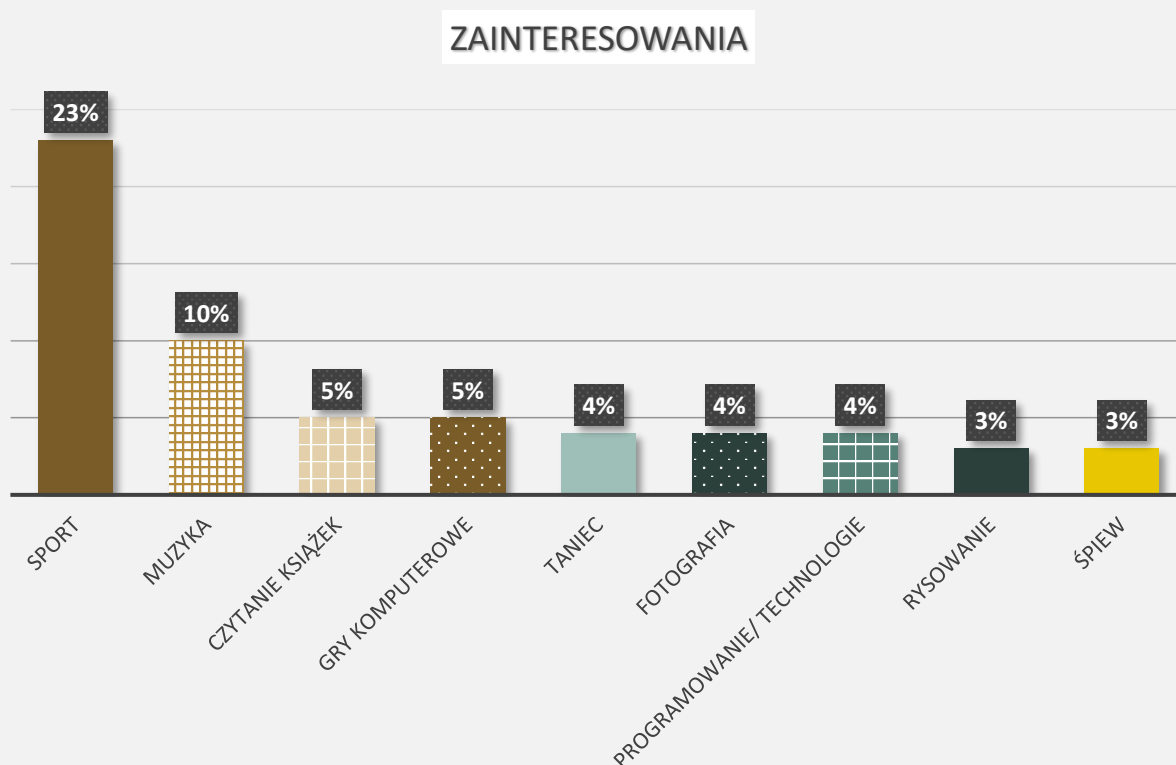
Zdecydowanie najczęściej wymienianą cechą jest **szczerłość** (13%). Dalej są, mające po 5%, **inteligencja**, **bycie godnym zaufania** i **otwartość**. Wymienione cechy były podobne niezależnie od płci osób badanych. Warto zauważyć, że wiele z tych cech mocno się ze sobą pokrywa - **bycie godnym zaufania**, **lojalność**, **uczciwość** czy też **otwartość** i **szanowanie zdania innych**. Hipotetyczna osoba, z której zdaniem liczyłaby się młodzież rysuje się jako ktoś autentyczny, znający swoją wartość, ale równocześnie nie popadający w pychę, potrafiący jasno się wyrażać i słuchać innych. Młodzież liczy się z osobami atrakcyjnymi interpersonalnie, ale tylko wtedy, jeśli te osoby również się z nimi liczą.

➤ „Jakie są Twoje pasje, zainteresowania?”

Wykres 15. Pasje i zainteresowania słupskiej młodzieży

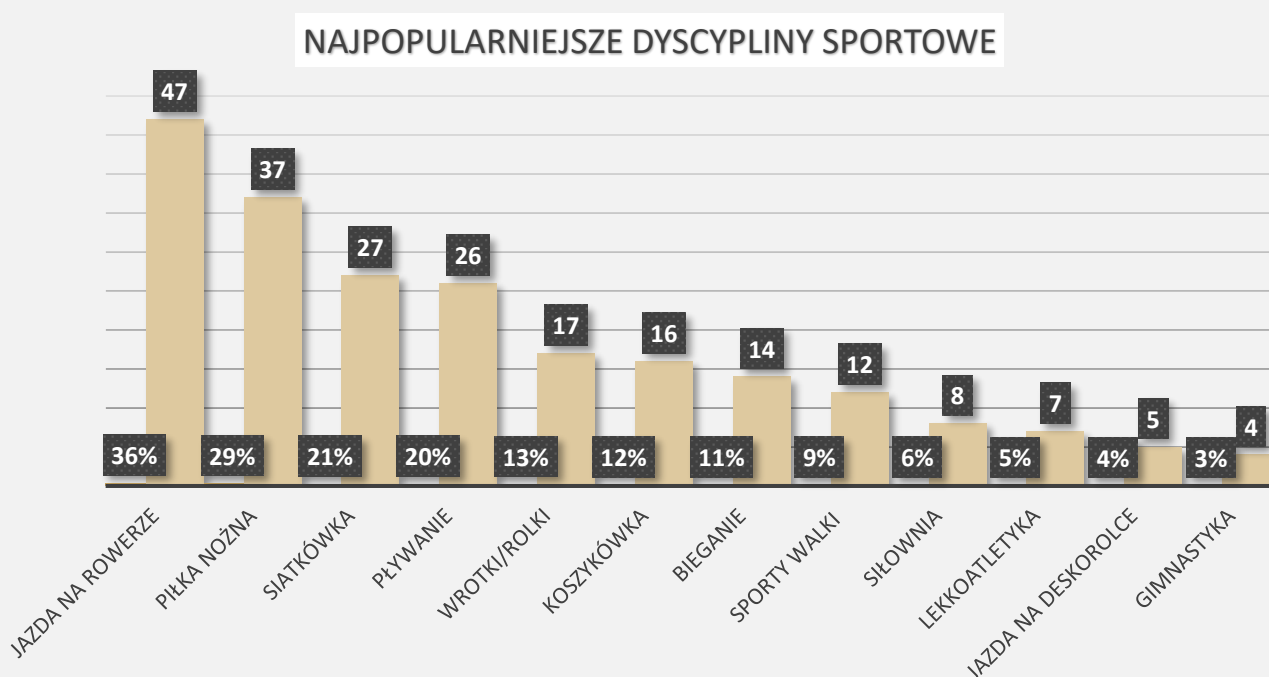
Na pytanie udzielono 767 odpowiedzi; większość badanych wymieniała więcej niż jedną pasję. Odpowiedzi pogrupowano w kategorie i na wykresie (Wykres 15.) uwzględniono te, które powtórzyły się w co najmniej 3% odpowiedzi.

W odpowiedziach występują różnice zależne od płci. Gry komputerowe i programowanie/technologie wymieniane były niemal wyłącznie przez mężczyzn (odpowiednio 11% i 10% mężczyzn wymieniło je). Natomiast u kobiet dominowały zainteresowania związane ze sztuką. Najczęściej pojawiającą się odpowiedzią u obu płci był sport (23%). Ponad połowa badanych zadeklarowała konkretnie, o jaki sport chodzi (Wykres 16.). Zgodnie z oczekiwaniami, najpopularniejsze okazały się piłka nożna (29%) i jazda na rowerze (36%). Znajduje to odzwierciedlenie w kolejnych pytaniach, gdzie często wybrzmiewała potrzeba nowych boisk i większej ilości ścieżek rowerowych w mieście. Nawet w najbardziej popularnej kategorii jaką jest sport można zauważyć ogromną różnorodność dziedzin sportowych, które wybiera młodzież. Wśród odpowiedzi znalazły się również te, wymienione tylko przez kilka lub kilkanaście osób: kultura koreańska, filmy, ekologia, szydełkowanie, malarstwo, jazda konna, pisanie, teatr, kryminalistyka, militaria, historia, gotowanie, podróżowanie

czy też po prostu spotkania z przyjaciółmi. Należałoby zadać sobie pytanie, w jakim stopniu osoby o podobnych zainteresowaniach wiedzą o sobie nawzajem. Czy mają wspólną przestrzeń do rozwijania swoich pasji? Czy mogą jakoś do siebie dotrzeć? Co można zobaczyć w pierwszym otwartym pytaniu o NGO, do których należy młodzież, jedynie zainteresowanie sportem i ekologią przekłada się na przynależność do jakiejś organizacji.

Wykres 16. Najpopularniejsze dyscypliny sportowe wśród młodzieży z Słupska i okolic

Przykładowe odpowiedzi, które na pytanie o pasje i zainteresowania udzieliły osoby badane: „piłka nożna, gry komputerowe, rower”; „Pisarstwo, kryminologia, żeglarstwo, kryminalistyka, WOS (szczególnie prawo karne), psychologia zbrodni”; „design gier (nie tylko komputerowych żeby boomerzy zaraz nie marudzili że tylko gierki)”; „koszykówka gotowanie”; „Śpiew, nauka języków, rysowanie, gra na pianinie”

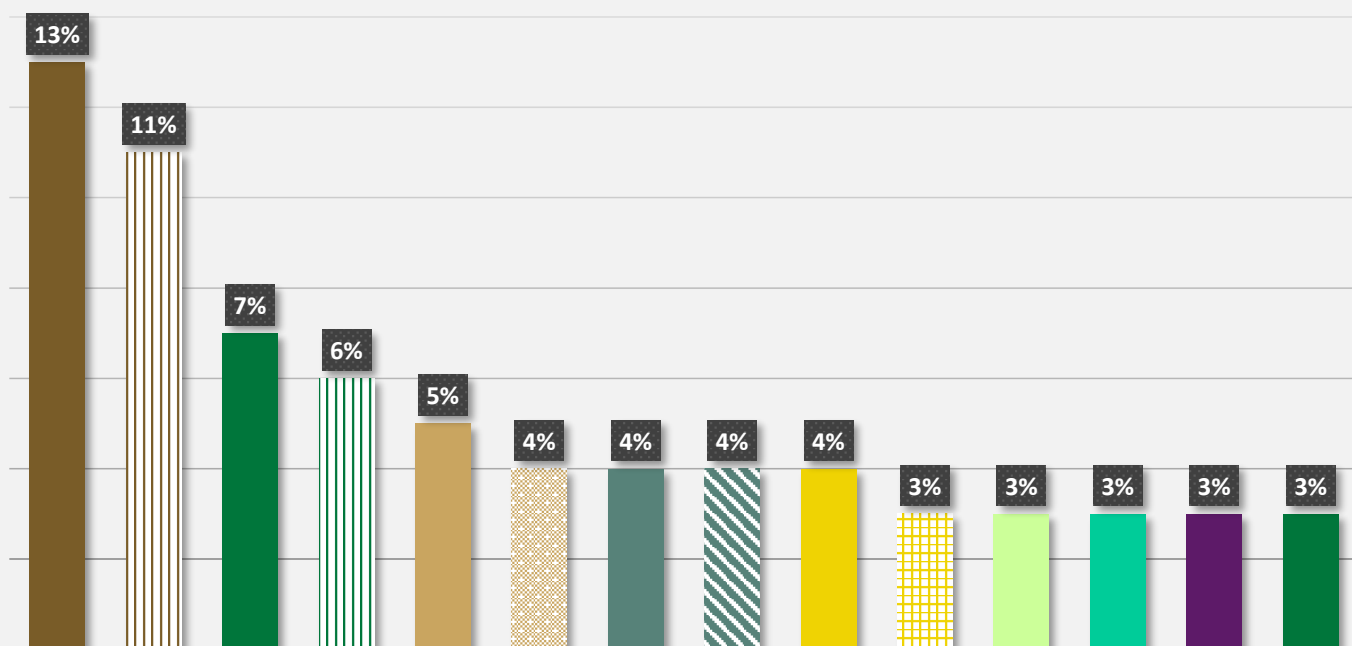
➤ „Co chciałbyś/-łabyś zmienić w Słupsku?”

Na to pytanie odpowiadały osoby, które w poprzedzającym pytaniu zadeklarowały chęć zmiany czegoś w Słupsku. Uzyskano 405 odpowiedzi. Odpowiedzi pogrupowano w kategorie i na wykresie uwzględniono te, które pojawiły się co najmniej w 3% odpowiedzi.

Wykres 17. To, co młodzież uważa za wymagające zmiany w Słupsku

CO NALEŻY ZMIENIĆ W SŁUPSKU?

- Więcej terenów zielonych (78 odp.)
- Poprawa komunikacji miejskiej (43 odp.)
- Więcej koncertów (28 odp.)
- Możliwość rozwoju zainteresowań (25 odp.)
- Więcej ścieżek rowerowych (22 odp.)
- Zmiana mentalności mieszkańców (20 odp.)
- Kawiarnie (16 odp.)
- Więcej miejsc spotkań dla młodzieży (66 odp.)
- Odnowa budynków i dróg (37 odp.)
- Więcej sklepów odzieżowych (26 odp.)
- Więcej festiwali (23 odp.)
- Więcej imprez masowych (21 odp.)
- Więcej atrakcji (19 odp.)
- Kina (16 odp.)

Czytając Wykres 17. nie należy ulegać złudzeniu, że wyróżnione na nim odpowiedzi nie powtarzały się. W rzeczywistości prawie wszystkie odpowiedzi dotyczą dwóch kwestii. Przyjazności przestrzeni, oraz tego by ta przestrzeń należała do młodzieży. Najczęściej wskazywano, że w mieście potrzeba więcej zieleni, a także odnowienia już istniejących parków (13%) („Słupsk jest miastem betonu”). Wskazywano, że potrzebna jest większa ilość ścieżek rowerowych oraz tak podstawowych ławek i śmietników. Po odpowiedziach można wnioskować, że młodzież widzi miasto jako całe nadające się do odnowy, pełne dróg, po których nie da się jeździć (7%). Większość osób badanych mieszka nie w samym mieście Słupku, lecz poza nim, w okolicznych miejscowościach. Okazuje się, że dla nich przeszkodą jest samo dotarcie do miasta (7%). Ogromną zmianą byłoby zwiększenie

połączeń z mniejszymi miejscowościami jak i obniżenie cen biletów komunikacji miejskiej. Drugą poruszaną kwestią jest brak miejsc i atrakcji dla młodzieży. Młodzi chcą więcej kawiarni, więcej koncertów i imprez masowych (takich jak wydarzenia sportowe, czy kino plenerowe), miejsc gdzie mogliby rozwijać swoje różnorodne zainteresowania. W tej chwili w ich oczach Słupsk jest „miastem emeryckim”, „miastem tranzytowym”. Miastem, w którym żyją, ale które nie jest dla nich. W tych wszystkich pragnieniach przewija się nieustannie, wielokrotnie wyrażona wprost, potrzeba integracji z innymi i chęć by Słupsk stał się miastem atrakcyjniejszym dla wszystkich. Należy wziąć oczywiście pod uwagę, że pytanie o oczekiwane zmiany, skłania ku myśleniu o negatywach i opisany tu ponury obraz Słupska jest prawdopodobnie trochę przerysowany. Wszystkie odpowiedzi były jednak w swej formie spójne i różniły się szczegółami wynikającymi z osobistych preferencji - ktoś wolałby warsztaty fotograficzne, ktoś kolejną restaurację McDonald's.

Oto przykładowe odpowiedzi na pytanie o zmiany, które powinny nastąpić w Słupsku:

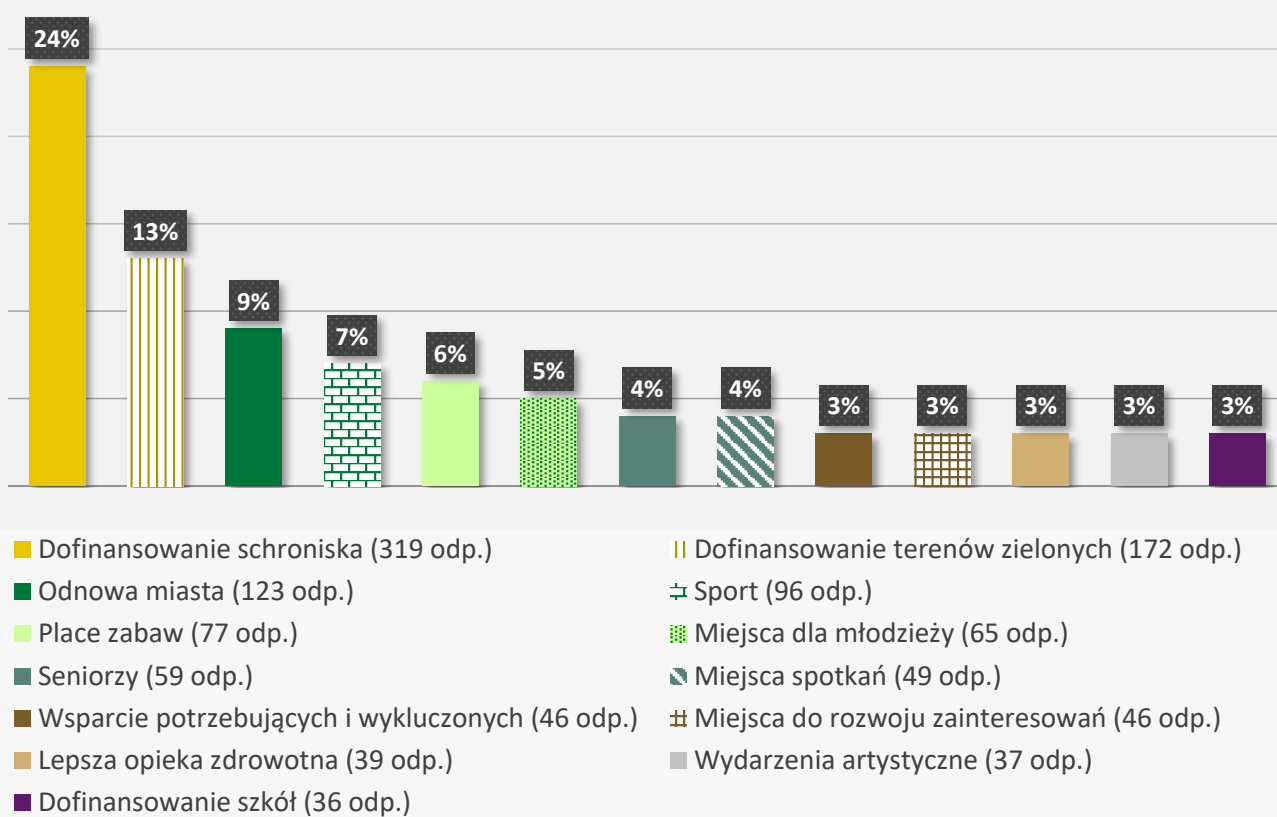
- „Chciałabym, żeby w moim mieście było więcej sklepów z odzieżą ale bardziej dla młodzieży, ostatnio wszystkie godne uwagi zostały zlikwidowane i zastąpione innymi. Chciałabym również by pojawiło się więcej miejsc, gdzie dzieci jak i młodzież mogliby rozwijać swoje pasje i zainteresowania.”;
- „Uważam, że powinno być więcej spotkań dla młodzieży np. wspólne bieganie, granie w coś, czy inne wspólne działania. Wydarzenia które by integrowało młodych ludzi.”;
- „Chciałabym, żeby moje miasto było bardziej otwarte na młodzież. Żeby stworzono więcej miejsc gdzie można byłoby się spotkać ze znajomymi. Ponadto uważam; że w Słupsku nic się nie dzieje. Fajne byłoby zorganizowanie jakiś festiwali, koncertów; projekcji filmowych w plenerze.”;
- „uważam, że miasto nie jest miejscem z którym młodzież łączy swoją przyszłość oraz zdecydowana część planuje je opuścić po ukończeniu edukacji. dobrze byłoby sprawić że ludzie beda chcieli zostać w słupsku”;
- „Zwiększyć możliwości rozwijania swoich pasji poprzez powstanie większej ilości różnorodnych kół zainteresowań, itp..”;
- „Chciałabym, żeby chociaż w okresie letnim Słupsk tętnił życiem. Niestety w naszym mieście nigdy nic się nie dzieje.”;
- „Darmowa komunikacja miejska dla uczniów, lepsze połączenia pociągami lub autobusami z wioskami dookoła”.

- „Wyobraź sobie, że jesteś prezydentem swojego miasta i możesz przeznaczyć 100 tys. zł na wybrane przez Ciebie cele na rzecz dzieci, młodzieży, seniorów, osób ze szczególnymi potrzebami, zwierzęta lub inne, ważne według Ciebie. Napisz poniżej, co by to było (np. budowanie placu zabaw, renowacja klubu seniora, postawienie ławek w parku, dofinansowanie schroniska dla zwierząt)?”

Wykres 18. Obszary, które młodzież, mając środki finansowe, dofinansowałaby w Słupsku

OBSZARY, KTÓRE DOFINANSOWAŁABY MŁODZIEŻ

Na powyższe pytanie odpowiadały wszystkie osoby badane. Pytanie było w pełni otwarte. Odpowiedzi pogrupowano w kategorie i na wykresie (Wykres 18.) uwzględniono te, które pojawiły się w co najmniej 3% odpowiedzi. Było to najbardziej rozbudowane pytanie, poprzedzone kilkoma innymi pytaniami otwartymi, dlatego osoby badane mogły odczuwać już znużenie ankietą. Wiele odpowiedzi było prostych („dofinansowanie schroniska”, „dofinansowanie szpitali”). Nie ma jednak powodów by sądzić, że były one nieprzemyślane, a wręcz odwrotnie, mogą świadczyć o pewnej hierarchii wartości badanej młodzieży.

Tak jak w poprzednim otwartym pytaniu, na pierwszy plan wysuwa się potrzeba odnowy i „uzielenienia” miasta. Do tego potrzeba integracji i możliwości realizacji swoich zainteresowań. Badani proponowali odnowienie Hali Gryfie, budowę nowych boisk, ścieżek rowerowych i pływalni. Wspominano o większej ilości ławek w parkach, miejscach gdzie można by bez problemu wyprowadzać psy, a także pisano o miejscach, które należałoby lepiej oświetlić. Oprócz wyrażonej chęci na udział w wydarzeniach masowych (jak wspomniane wcześniej koncerty czy kina plenerowe), opisywano potrzebę miejsca, gdzie młodzież mogłaby uczyć się nawzajem od siebie. Wyłania się podobny obraz miasta jak w pytaniu poprzednim. Bardzo optymistyczny jest jednak fakt, że wiele młodych osób zauważyło także potrzeby innych grup społecznych - takich jak seniorzy, osoby niepełnosprawne czy też bezdomni. Część badanych zaznaczała też, że w kwestii rozdysponowania środków finansowych powinni mieć udział wszyscy mieszkańcy.

Przykładowe odpowiedzi na pytanie:

- „Parki dla psów, więcej pomników, nowoczesne place zabaw, numery bloków (lub innych dużych budynków) namalowane w widocznym miejscu dużymi, kolorowymi literami”;
- „Przeznaczyłabym część pieniędzy na schroniska dla zwierząt oraz dla klubu seniora. Resztę pieniędzy przeznaczyłabym na budowę boisk sportowych. Również dofinansowałabym miejsca kultury bądź edukacji w okolicach miasta.”;
- „Zorganizowałabym dwie akcje społeczne. Pierwsza miałaby na celu uświadomienie mieszkańców Słupska i okolic o rosnącym zanieczyszczeniu powietrza i sposobach przeciwdziałania mu. Przedstawiłabym sposoby, które nie są mocno uciążliwe dla mieszkańców, a przyczyniają się do lepszej przyszłości następnych pokoleń. Druga akcja miałaby polegać na organizowaniu warsztatów dotyczących opieki nad zwierzętami oraz problemu porzucania ich często w brutalny sposób. Prawdopodobnie zwróciłoby to uwagę wielu osób i wskutek tego zmniejszyło ilość porzucanych zwierząt.”;
- „Dostosowałbym się do tego, co potrzebują ludzie, a nie to co mi się podoba. Mógłbym powiedzieć np. "Więcej sprzętu dla mniejszych siłowni", ale nie każdy tam uczęszcza.”;
- „SZCZEGÓLNIIE dofinansowanie schroniska dla zwierząt, zmiana chodników w poszczególnych dzielnicach, więcej miejsc do integracji międzyludzkiej.”;
- „Np. na zbudowanie placów zabaw, dostosowaniu miejsc użytku publicznego dla seniorów, wybudowanie więcej ścieżek rowerowych, renowacja górki narciarza by było to miejsce do pielęgnowania swoich pasji dla większej ilości osób”;

- „Kiedyś widziałam akcje, w której dzieci z Domu Dziecka przychodziły pomóc, porozmawiać itp. do Domu Seniora przez co obydwie strony mniej odczuwały samotność i wiedziały że mają towarzystwo. Nie wiem na ile taki pomysł przeszedłby w Słupsku ale bardzo bym chciała widzieć podobną inicjatywę.”;
- „Miejsce gdzie młodzi ludzie mogli się spotykać i nie musieli się przejmować że obserwuje ich gromada innych przechodniów”.

7.2. Mapa partycypacyjna

Odnosząc się do dziedziny pokrewnej dla psychologii, w socjologii kluczowe jest rozróżnienie między społecznością lokalną i zbiorowością terytorialną. W definicjach społeczności lokalnej występują trzy elementy: terytorium, interakcje społeczne oraz więź psychiczna, czyli poczucie wspólnoty z ludźmi zamieszkującymi jedno terytorium, i szczególnie stosunek do tegoż terytorium. Społeczności lokalne były podstawową formą organizacji życia zbiorowego w tradycyjnym społeczeństwie, natomiast z początkiem nowoczesności tworzące je więzi zaczęły słabnąć i zanikać. Społeczności zaczęły przekształcać się w zbiorowości terytorialne - skupiska jednostek, o zmiennym składzie, w których więzi społeczne tworzą się z trudem. Mimo, że ludzi także łączy to samo terytorium, na ogół nie czują się oni związani ze sobą nawzajem ani z wspólnym obszarem. Wynika z tego, że nie sposób zbadać aktywności osób w społeczności lokalnej, jeśli nie odniesiemy się do elementu przestrzeni, którą współdzielą. To właśnie w niej jednostki (w tym przypadku młodzież) spotyka się ze światem społecznym, z kulturą, to w niej rozgrywa się większość jej życia. Z tego powodu w naszej diagnozie zainteresowaliśmy się obszarami/miejscami, w których młodzież chętnie przebywa, tymi, w których nie czuje się do końca bezpiecznie i tymi, które według niej warto byłoby unowocześnić i ulepszyć. Analiza danych dostarczyła następujących wyników:

7.2.1. Polecenie 1.

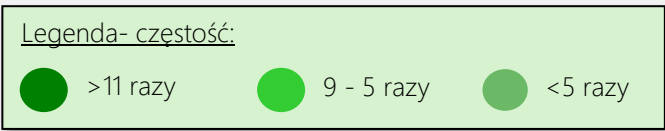
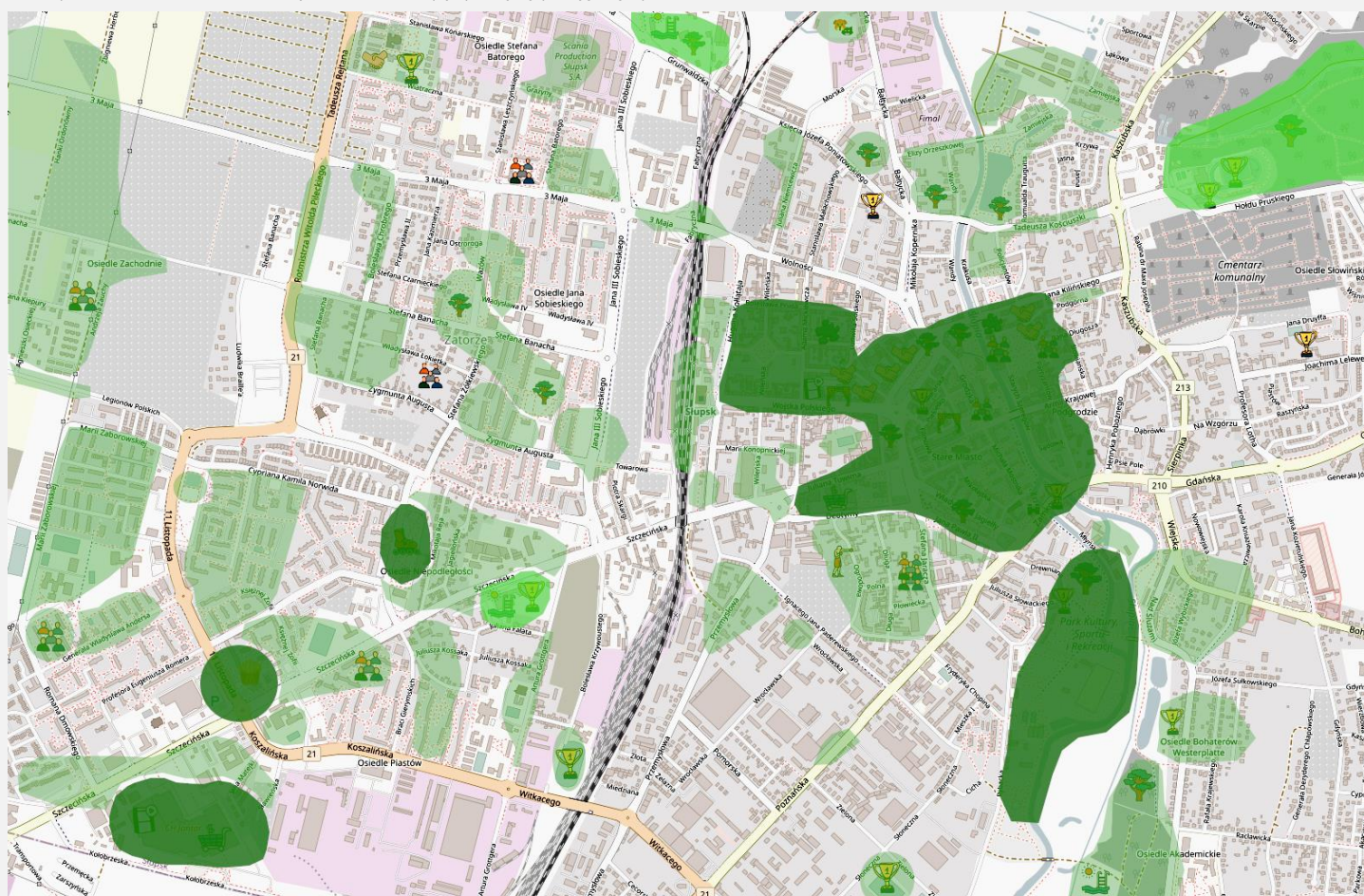
- 1.) „Zaznaczcie te miejsca, przestrzenie w Słupsku, w których szczególnie lubicie spędzać czas. Jeśli mapa ich nie obejmuje, dorysujcie brakujące miejsca.”

Pierwsza część badania z użyciem metody jakościowej dostarczyła 70 rzetelnie wypełnionych mapek. Wyniki zostały podsumowane i przedstawione na jednej mapie (Mapa 1.).

Mapa 1. Podsumowanie wyników z mapy partycypacyjnej (polecenie 1.)

Najczęściej wyróżnianym miejscem okazało się Centrum Handlowe Jantar wraz z Multikinem (67% odpowiedzi) , Restauracja McDonald’s i obszary wokół niej (57%) oraz teren Parku Kultury i Wypoczynku (53%). Młodzież była również zgodna w kwestii zaznaczenia terenu Starego Miasta, okolic ulicy Wojska Polskiego, placu im. Władysława Broniewskiego, a także Galerii Słupskiej, Parku im. Jerzego Waldorffa i placu Powstańców Warszawskich. Na ponad 11 mapach zaznaczony został też Skatepark i tereny przy ul. Witolda Małcużyńskiego. W wynikach powtarzał się również Park Wodny „Trzy Fale” i znajdujące się obok Klasztorne Stawy (10% odpowiedzi), Słupski Ośrodek Sportu i Rekreacji (SOSiR) z basen i tereny niedaleko niego (9%) oraz rejonu Lasku Północnego (7%).

Wartym wyróżnienia wydają się miejsca, które na mapach zostały przez osoby badane nie tylko zakreślone, ale również podpisane. Należą do nich: Biblioteka Grodzka, Państwowa Szkoła Muzyczna, Akademia Małego Lekkoatlety, Centrum Handlowe Manhatan, obszar Osiedla

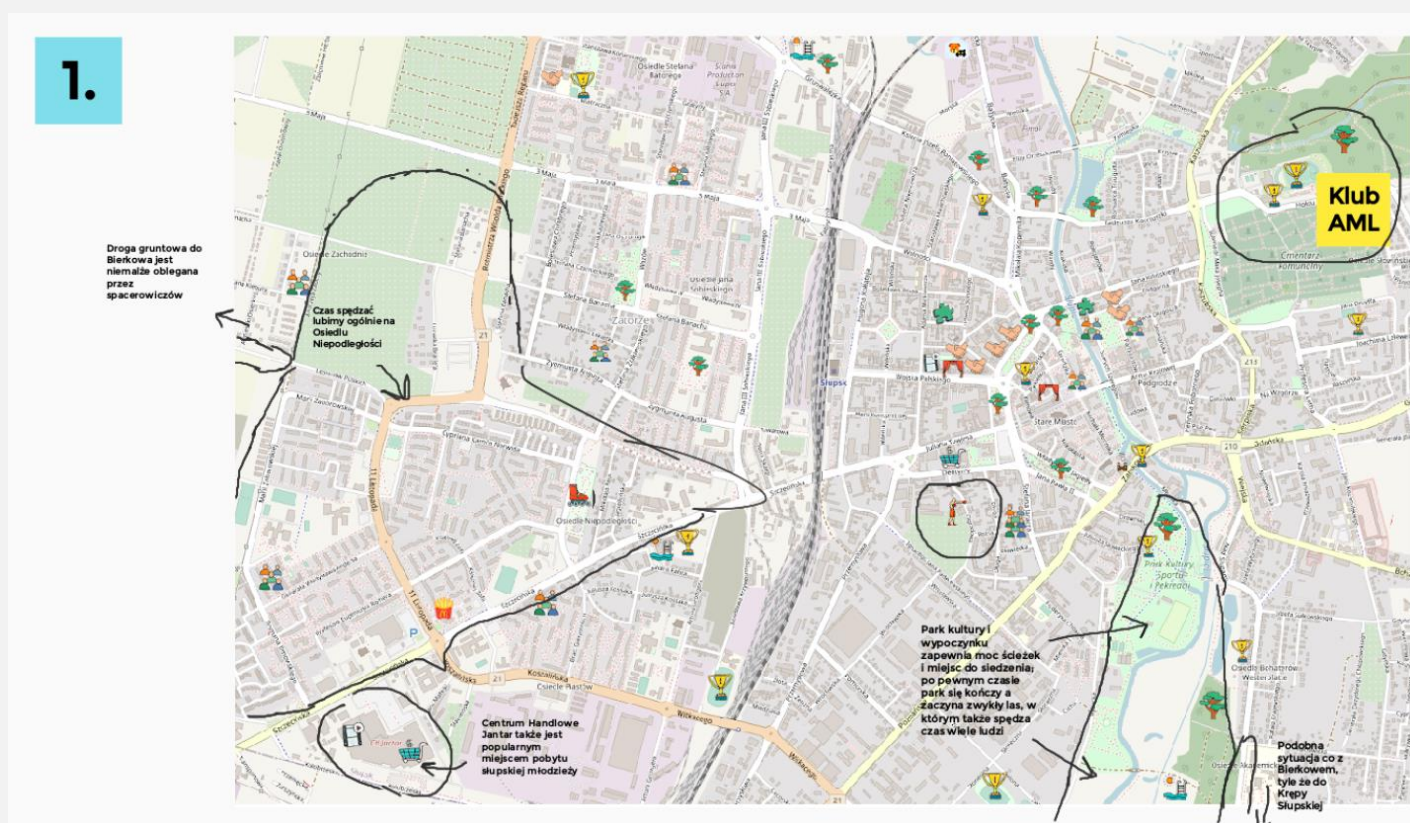

Diagnoza aktywności społecznej młodzieży z Słupska i okolic

Niepodległości, Milkshake Bar na ul. Szczecińskiej, Cafe Góra Lodowa na ul. Nowobramskiej, Pizzeria Pod Kasztanem na ul. Wojska Polskiego, oraz Herbaciarnia w Spichlerzu na rynku Rybackim. Wspomniana została również droga gruntowa do Bierkowa, jako „oblegana przez spacerowiczów” oraz droga do Krępy Słupskiej, również z tego samego powodu.

Niektóre mapy partycypacyjne zostały wypełnione z taką starannością i tak szczegółowo opisane, że postanowiliśmy dla lepszego zobrazowania samej metody i uzyskanych dzięki niej wyników, umieścić 3 z nich jako przykłady (Przykład 1., Przykład 2. i Przykład 3.).

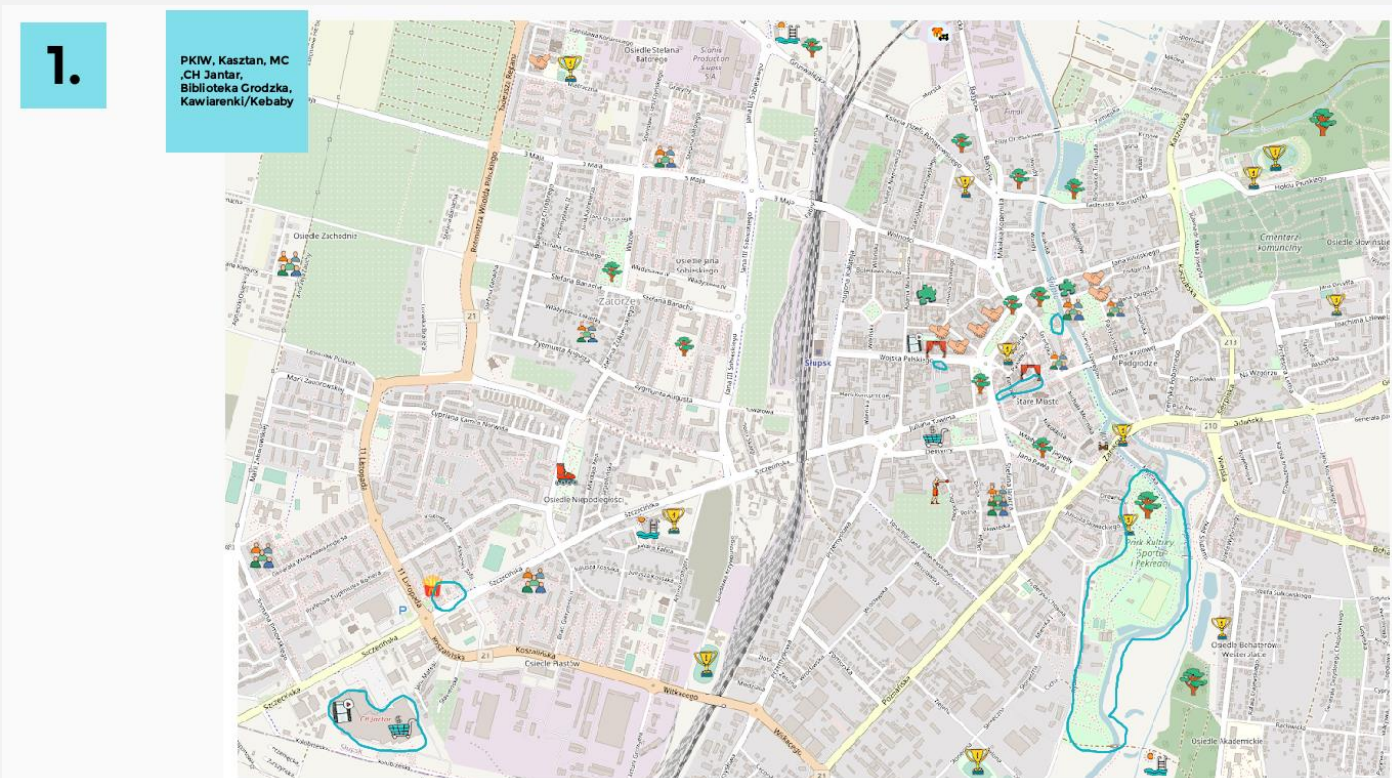
Przykład 1. Wypełniona mapa partycypacyjna (polecenie 1.)

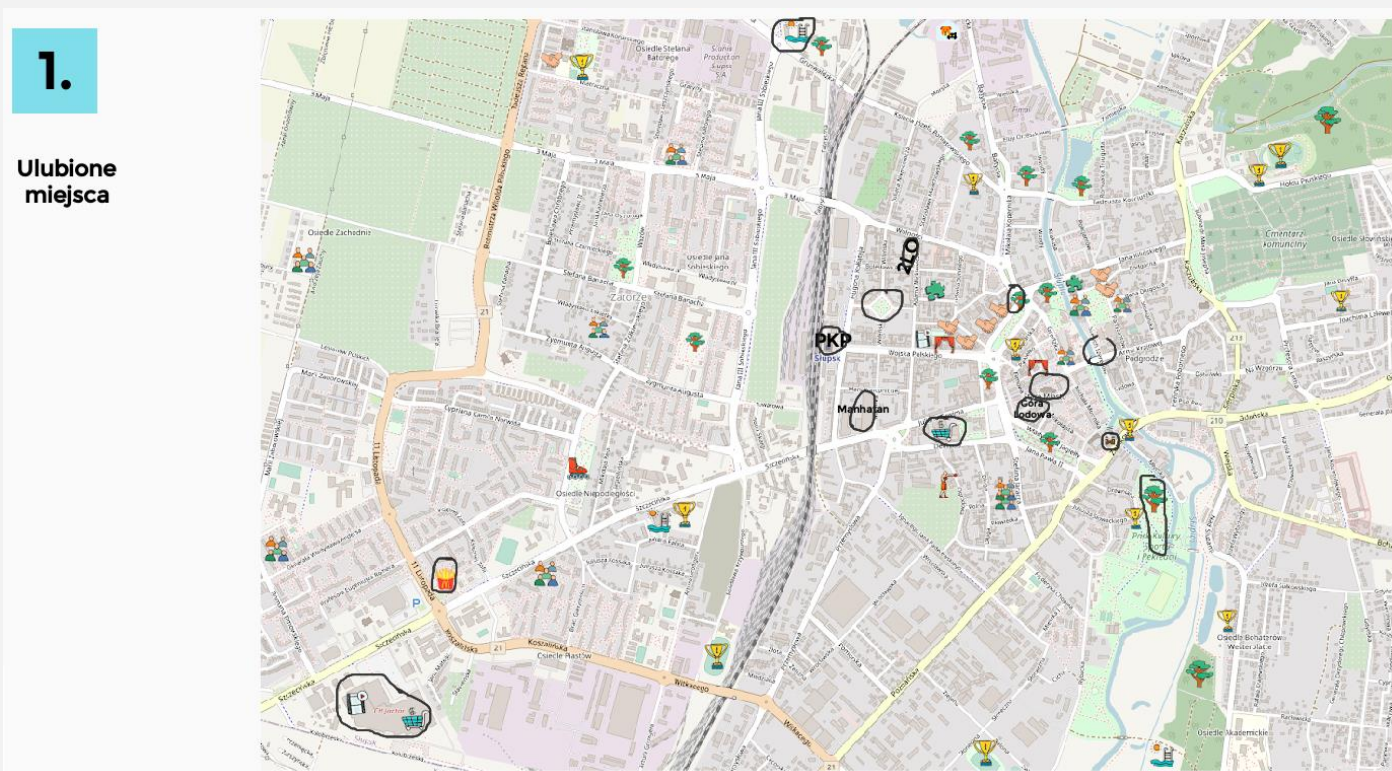

Przykład 2. Wypełniona mapa partycypacyjna (polecenie 1.)

Przykład 3. Wypełniona mapa partycypacyjna (polecenie 1.)

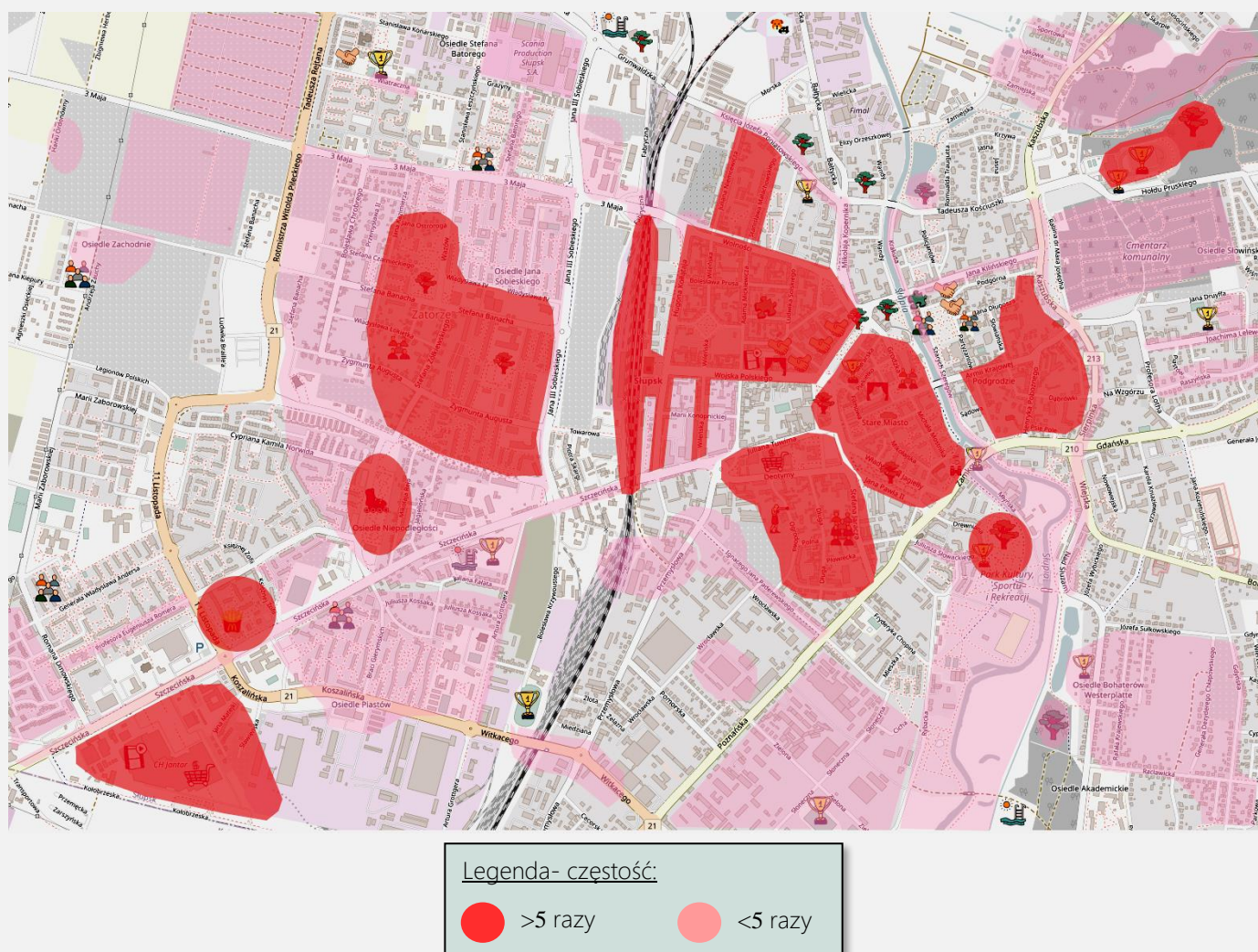

7.2.2. Polecenie 2.

2.) „Czy jest w Waszym mieście przestrzeń, w której nie czujecie się bezpiecznie? Jeśli tak, zaznaczcie kolorem czerwonym te miejsca.”

Druga część badania z użyciem metody jakościowej dostarczyła 74 rzetelnie wypełnionych mapek. Polecenie było „dwuetapowe”, bo zakładało po pierwsze odpowiedź na pytanie – czy osoby odnajdują w mieście tereny mniej bezpieczne, a następnie, w zależności od pierwszej odpowiedzi, zaznaczenie, bądź nie, tych przestrzeni. Z tego powodu, warto zwrócić uwagę, że spośród 74 mapek aż 12 (16% odpowiedzi) pozostało bez oznaczeń. Można zatem zakładać, że osoby, podejmując decyzję o pozostawieniu ich bez zmian, nie odnajdują w mieście przestrzeni, w których czują się zagrożone. Na jednej z map pojawiła się notatka z komentarzem „Nie czuję się zagrożony w Słupsku”. Wyniki pochodzące z pozostałych 62 map zostały podsumowane i przedstawione na jednej grafice (Mapa 2).

Mapa 2. Podsumowanie wyników z mapy partycypacyjnej (polecenie 2.)

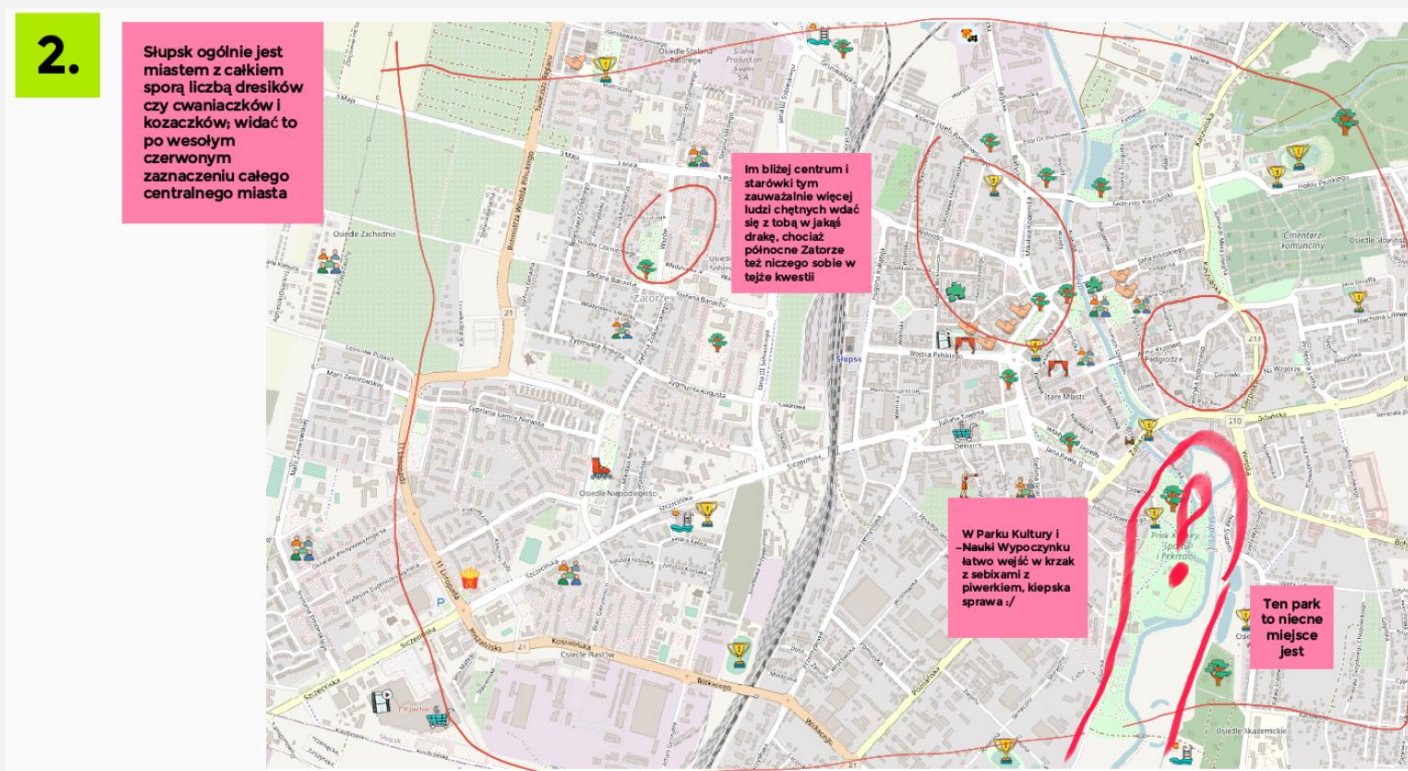

Diagnoza aktywności społecznej młodzieży z Słupska i okolic

Z badania wynika, że młodzież najmniej bezpiecznie czuje się na ulicy Długiej (26% spośród 74 odpowiedzi). W okolicy zaznaczana również była ulica Jaracza (9% odp.). Drugim, najczęściej wybieranym obszarem okazała się szeroko pojęta 13. dzielnica - Zatorze, osiedle Jana Sobieskiego, okolice ulicy Wazów i parku im. Ireny Sendlerowej (22% odpowiedzi). Z odpowiedzi dało się również wyróżnić przestrzeń wokół placu im. Władysława Broniewskiego (sam plac - 11% odpowiedzi), a dokładniej obszar wyznaczany przez ulice Mickiewicza (18%), Wolności (12%), Kołłątaja (7%) i Wojska Polskiego (19%), z uwzględnieniem przecinającej plac ulicy Wileńskiej (12%). Na mapach zaznaczano często obszar Starego Miasta (14%) – od ulicy Sienkiewicza przez Władysława Jagiełły (7%), wraz z parkiem im. Jerzego Waldorffa. Wyróżniają się również ulice Armii Krajowej i Podgrodzie (14%), a także Niemcewicza z Małachowskiego (9%). W odpowiedziach powtarzały się też okolice dworca PKP i torów (9%), Skateparku (8%), Park Kultury i Wypoczynku i teren na północ od niego (8%), okolice restauracji McDonald's (9%) i CH Jantar (7%), oraz Lasek Północy i stadion atletyczny obok (7%).

Tak jak przy pierwszym poleceniu, na niektórych mapach pojawiły się wyróżnione i podpisane konkretne miejsca, m.in.: na skrzyżowaniu ulic Wolności - Kołłątaja - 3 Maja: „pasy – brak wysepki – boję się przez nie przechodzić”, „Czczenie na Lelewela”, przejście podziemne na ul. Bema, skwer handlowy na ul. Wolności, czy Osiedle Słowińskie.

Przykład 4. Wypełniona mapa partycypacyjna (polecenie 2.)

7.2.3. Analiza porównawcza wyników z polecenia 1. i 2.

Analizę porównawczą wyników z polecenia 1. i 2. przedstawia umieszczona poniżej mapa (Mapa 3.). Zaznaczono na niej część wspólną Mapy 1. i Mapy 2.. Wnioski są następujące- najczęściej wybierane przez młodzież miejsca w Słupsku do spędzania czasu w dużej mierze pokrywają się z tymi, które młodzi uważają za najmniej bezpieczne. Możliwe jest, że uznają je za zagrażające, gdyż znają je najlepiej i są świadomi tego, co może ich tam spotkać. Jest to jednak hipoteza i nie oznacza, że należy bagatelizować uzyskane wyniki. Tworząc w mieście ofertę skierowaną do młodzieży warto pamiętać, że oznaczone tereny (wspólne) mają zarazem ogromny potencjał, jak i wymagają, by zapewnić młodym poczucie bezpieczeństwa w ich okolicach.

Mapa 3. Część wspólna dla wyników z Mapy 1. i Mapy 2.

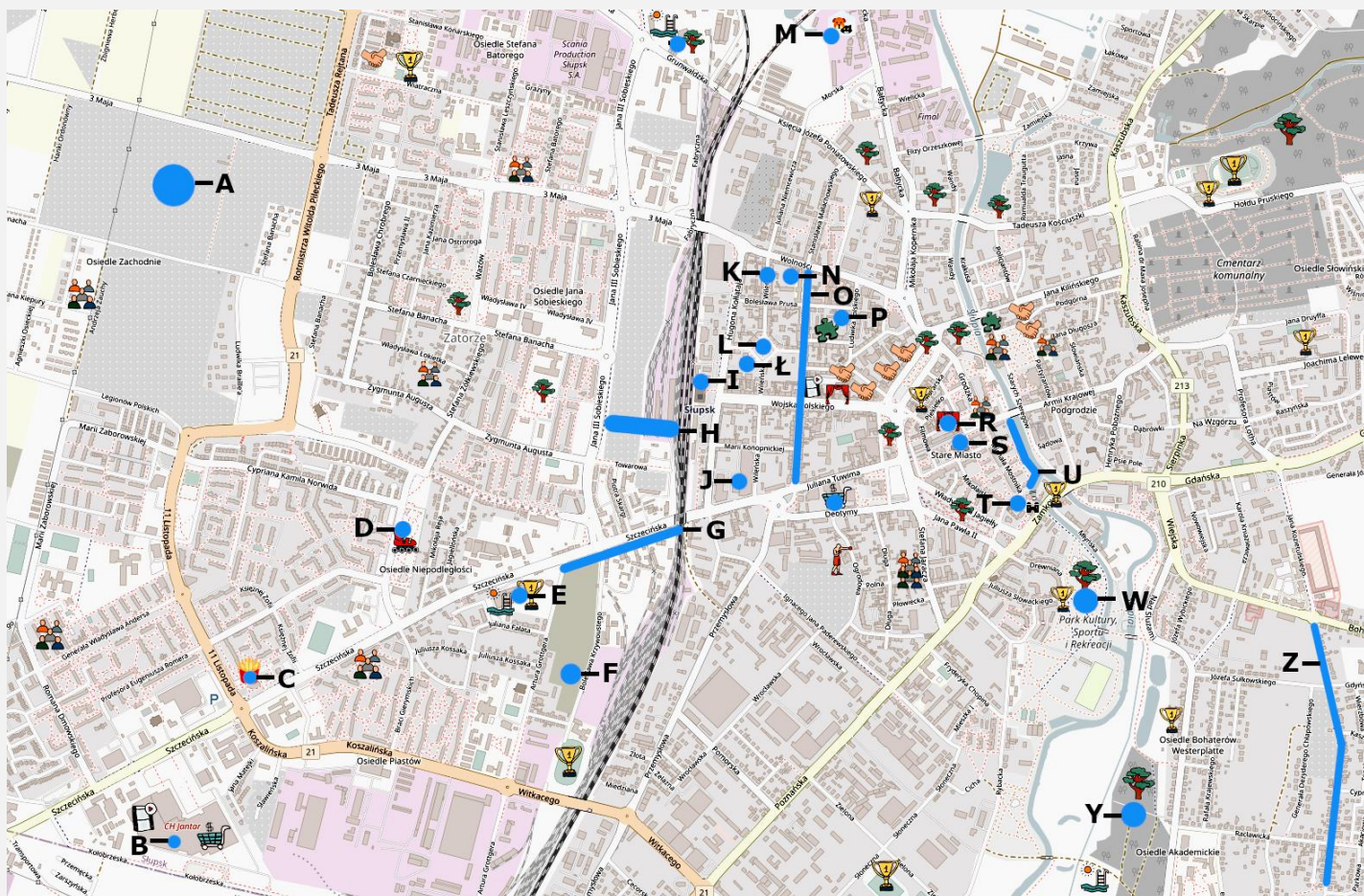

7.2.4. Polecenie 3.

3.) „Zaznaczcie te przestrzenie w Słupsku, które Waszym zdaniem wymagają unowocześnienia i/lub uatrakcyjnienia. Może macie pomysły, co w danych miejscach mogłoby się pojawić? Dajcie nam znać – rysując, pisząc, wklejając notatki!”

Z trzeciej części badania metodą map partycypacyjnych uzyskano 58 rzetelnie wypełnionych mapek. Podsumowanie wyników wykazało, że cały teren miasta wymaga renowacji, dlatego podczas analizy skupiono się na konkretnych pomysłach, które pojawiły się w odpowiedziach (Mapa 4.).

Mapa 4. Prezentacja miejsc wymagających unowocześnienia (polecenie 3.)

Legenda:

- A- „PARK”
- B- „Więcej kin, kręgielni, miejsc do spotkań ze znajomymi”; „W centrum handlowym Jantar jest zbyt mało sklepów młodzieżowych. Zostały one zlikwidowane.”; „W Słupsku jest coraz mniej sklepów. Mało wygodne jest jeżdżenie do innego miasta by kupić coś atrakcyjnego.” „Przede

wszystkim uatrakcyjnić, jest to galeria, mogłoby być tam mnóstwo atrakcji, konkursów czy akcji uświadamiających."

- C-** „drugi macdonalds”
- D-** „Doprowadzić skatepark do porządku, dodać więcej ramp i innych atrakcji dla osób jeżdżących.”; „Remont skateparku.”
- E-** „Hala Gryfia i pływalnia”; „jakaś fajna pływalnia z trybunami”
- F-** „Hala koncertowa”
- G-** „CHODNIKI”
- H-** „Budowa mostu”; „Przejście podziemne nad/pod torami”; „Zwiększyć bezpieczeństwo”
- I-** „kawiarnia- czekając na pociąg lub autobus miło byłoby wypić dobrą kawę”; „Renowacja dworca PKP i PKS”; „Jest to Dworzec Kolejowy. Powinno znajdować się tam więcej ławek do siedzenia, ponieważ gdy jest dużo ludzi to nie ma gdzie usiąść.”; „Więcej miejsc do siedzenia w okolicy dworców.”
- J-** „Manhatan i Wokulski”
- K-** „Między innymi odnowa budynków, jest już w trakcie”
- L-** „Zagospodarowanie pustego placu”
- Ł-** „Renowacja dworca PKS”; „PKS”
- M-** „Schronisko dla zwierząt wymaga ulepszenia poprzez jego dofinansowanie, by zwierzętom dobrze się żyło (tak jak w domu).”
- N-** „2 LO”
- O-** „Droga rowerowa”
- P-** „renowacja budynków”
- R-** „Zorganizować przestrzeń przed starym kinem Millenium (przywrócić kino na dworze, barek lub postawić coś nowego).”; „Powrót kina Millenium”
- S-** „Starówka Słupska w wielu miejscach wymaga porządnej renowacji- tak to wygląda prawie jak Łódź.”; „całe stare miasto trzeba unowocześnić”
- T-** „Na starym rynku odkopać pozostałości po średniowiecznym ratuszu i je oszklić oraz unowocześnić/udoskonalić bloki przy ulicy Grodzkiej.”
- U-** „ścieżka”; „bulwary”
- W-** „Parku Kultury pełen jest starych ławek, zniszczonych chodników, zepsutych latarni- im dalej w głąb tym lepiej to widać.”
- Y-** „strefa do picia alkoholu w plenerze”
- Z-** „Wyremontowanie nawierzchni na ul. Gdyńskiej.”

Oprócz miejsc zaznaczonych na powyższej mapie, w odpowiedziach znalazły się również takie komentarze jak:

- „kawiarnie/restauracje”
- „Noor Kebab”
- „Odświeżyć budynki i odświeżyć elewację”

- „Całe centrum, ulica Wojska Polskiego, dworce, przystanki i stare miasto wymagają renowacji i unowocześnienia.”
- „Stworzenie biletomatów na przystankach autobusowych”
- „Wybudowanie nawierzchni na ul. Grzybowej”
- „Zlikwidowanie baraków przy ul. Leśnej i wybudowanie bloków mieszkalnych.”
- „lepsze oświetlenie w nocy”
- „Organizowanie imprez masowych cyklicznie.”
- „Rozwój miejsc kultury”
- „Modernizacja boisk osiedlowych”

8. Podsumowanie i rekomendacje

Analiza odpowiedzi pochodzących z obu narzędzi badania pozwala dojść do spójnych wniosków. Sądzymy, że takie wyniki potwierdzają rzetelność owej diagnozy. Słupska młodzież jest pozytywnie nastawiona do innych, zdecydowanie preferuje kontakty w świecie rzeczywistym. Pragnie móc rozwijać swoje zainteresowania i spotykać się z innymi młodymi ludźmi w przestrzeni miasta. Wielu młodym osobom zależy także, by miasto stało się bardziej przyjazne dla wszystkich mieszkańców. Młodzi mają jednak poczucie, że nie posiadają za dużego wpływu na to, co dzieje się w Słupsku.

Powyższy raport stanowi swoiste kompendium potrzeb młodego mieszkańca miasta. Większość ankietowanych nie jest pełnoletnia, nie oznacza to, że nie mają oni swojego zdania. Mało tego, jest ono dość klarowne i jasno sprecyzowane. Nie brak jasnych postulatów; zadbanie o większe bezpieczeństwo na ruchliwych przejściach dla pieszych, oświetlenie najniebezpieczniejszych miejsc, zbyt mała liczba ścieżek rowerowych, czy brak ławek na dworcu PKP. Przyziemność tych propozycji świadczy jedynie o dojrzałości ankietowanych. Ich potrzeby to również potrzeby obywateli pozostałych grup wiekowych.

Pomysłów nie brakuje, tylko w powyższym raporcie pojawia się kilkanaście rozsądnych inwestycji, jakie można by rozważyć. Warto planować holistycznie, przyszłościowo. Jak wynika z naszej ankiety szczerłość jest cechą najwyżej cenioną wśród młodzieży, toteż nieprzemysłane projekty mogą wręcz zrazić do siebie młodzież. W interakcji z młodymi rekomendujemy otwartą postawę, nastawioną na równorzędny dialog. Młode osoby mają naprawdę wiele do powiedzenia, wystarczy stworzyć im przestrzeń do swobodnej wypowiedzi.

Uwzględniając uzyskane wyniki, rekomendowane dla organizacji pozarządowych i instytucji współpracujących z młodzieżą jest zadbanie o następujące kwestie:

- **LICZY SIĘ BYCIE CZĘŚCIĄ CAŁOŚCI**

Wyniki badania potwierdzają, że słupska młodzież czuje się związana ze swoim miastem - zarówno z jego przestrzenią, jak i z jego mieszkańcami. Podkreśla jednak, że brakuje jej w Słupsku miejsc spotkań towarzyskich – kawiarni, restauracji, klubów oraz przestrzeni do działania grup i organizacji. Więzy między mieszkańcami mogą tworzyć się poza obszarem miasta, jednak jeśli mowa o lokalnej społeczności, która chce działać na swoją rzecz i w pełni wykorzystywać swój potencjał, nie sposób pominąć elementu przestrzeni jako wspólnego dobra, stanowiącego podstawę formowania się np. grup sąsiedzkich. By zwiększyć u młodych chęć identyfikacji z miastem rekomendowane jest zadbanie o to, by mieli oni (właśnie w mieście) przestrzeń do interakcji, spotkań z rówieśnikami i innymi mieszkańcami. O czym nie należy zapominać, a jest wynikiem diagnozy - najczęściej wybierane przez młodzież miejsca w Słupsku do spędzania czasu, w dużej mierze pokrywają się z tymi, które młodzi uważają za najmniej bezpieczne. Tworząc w mieście ofertę skierowaną do młodzieży trzeba zadbać o ich komfort i spokój.

Utożsamianie się z lokalną społecznością może zostać wzmocnione również przez różnego rodzaju imprezy masowe: festyny, zabawy, turnieje, koncerty, projekcje filmów w plenerze. Budowaniu więzi sprzyjają niewątpliwie radosne chwile, dlatego dobrym pomysłem wydaje się wspólne świętowanie. Przykładowy coroczny festyn organizowany przez młodzież i dla młodzieży może być jedynym w swoim rodzaju – dopasowanym do ich upodobań co do formy, atrakcji i gości. Ważne jest, aby jak największa liczba młodych osób włączyła się do organizacji. Nie tylko po to, żeby było wiele rąk do pracy, ale również po to, żeby poznać opinie szerszego grona młodzieży.

- **INSTYTUCJOM MOŻNA POWIERZYĆ ISTOTNE WARTOŚCI I CELE**

Słupska młodzież swobodnie wdaje się w relacje z innymi i ufa swoim znajomym. To, co warte poprawy, to ich zaufanie do instytucji działających w mieście. Młodzi nie czują, że inni są otwarci na ich pomysły. Rekomendowanym rozwiązaniem jest włączenie młodzieży w element decydowania o aktywnościach, jakie może zaproponować im miasto. Diagnoza pokazała, że młodzi słupszczanie wiedzą czego chcą (koncerty, warsztaty

teatralne, spotkania z literaturą, zawody e-sportowe, spotkania z politykami, targi IT, imprezy wrotkarskie i wiele innych), zatem dlaczego by nie dać im prawa decydowania o formie spędzania ich wolnego czasu w Słupsku. Poczucie, że instytucje działające w mieście podzielają ich cele i wartości oraz liczą się z ich zdaniem i korzystają z ich pomysłów, może znacząco wpłynąć na zaufanie do lokalnej społeczności i większe zaangażowanie w jej życie i działania na jej rzecz.

- **SILNA OSOBOWOŚĆ POTRAFI POCIĄGNAĆ ZA SOBĄ TŁUMY**

Młodzież w okresie kształtowania tożsamości poszukuje w swoim otoczeniu modeli, idoli, wzorców do naśladowania i podążania. Choć młodzi spędzają większość czasu w gronie rówieśników, nie jest powiedziane, że zapewnienie im wsparcia mentorskiego ze strony dorosłych, profesjonalistów jest czymś, co okazałoby się dla nich mniej atrakcyjne. Z badania wynika, że młodzież liczy się ze zdaniem osób autentycznych, znających swoją wartość, ale będących pokornymi, potrafiącymi wyrażać się zrozumiale i słuchać innych. Pisząc o silnej osobowości potrafiącej przyciągać tłumy, mamy na myśli pozyskanie swoistych łączników między młodzieżą a miastem, instytucjami, czy szeroko pojętym „światem dorosłych”. Z tego względu, to, co rekomendowane, to działania umożliwiające pozyskanie owych „lokalnych liderów”, mogących stać się pozytywnym punktem odniesienia, źródłem inspiracji. Mogą nimi być zarówno dorośli, jako pewnego rodzaju autorytety, jak i osoby należące do grupy młodzieży. Dla tych drugich, ciekawą wydaje się być oferta szkoleń rozwijających - drzemiące już w nich - kompetencje lidarskie, umiejętności planowania i skutecznej realizacji działań, a także wiedzę w zakresie edukacji obywatelskiej. Program mógłby obejmować m.in. zajęcia dotyczące metod pracy w grupie, rozwoju lidarskiego, projektowania działań, wizyty studyjne w organizacjach pozarządowych, spotkania z ekspertami oraz zorganizowane formy spędzania czasu wolnego.

- **GRUNT TO ODNALEŹĆ WSPÓLNAJĄ PASJĘ**

Organizacje, do których należy młodzież to zwykle takie, które umożliwiają im rozwój własnych pasji. Kluby sportowe, jak AML Słupsk, czy też różne koła zainteresowań. Często są to organizacje związane ze szkołami. Z uwagi na fakt, że szkoła, jako instytucja publiczna, w świadomości ludzi młodych nie jest miejscem szczególnie atrakcyjnym,

organizacje pozarządowe dla młodzieży powinny podjąć działania mające na celu rozpoczęcie współpracy z różnymi placówkami oświatowymi. Głównym przedmiotem rekomendowanej współpracy może być kwestia poszerzenia i wzbogacenia oferowanych zajęć, warsztatów dla młodzieży, które pozwolą na rozwinięcie umiejętności i potencjału młodych ludzi wykraczających poza obowiązkowy kanon nauczania oferowany przez szkoły, a otwierający nowe możliwości i ścieżki rozwoju, zwiększając tym samym np. ich szanse na rynku pracy w przyszłości. Być może rekomendowana współpraca pomogłaby uaktywnić i wesprzeć nauczycieli-pasjonatów rozbudzających w uczniach postawę aktywną, rozpowszechnić partnerską współpracę z uczniami i zachęcić ich do partycypacji w życiu lokalnej społeczności. Co więcej, okazać się może, że w Słupsku jest wiele osób mających to samo hobby (jak np. w badaniu: kultura koreańska, ekologia, szydełkowanie, jazda konna, militaria, teatr), lecz nie wiedzących o swoim istnieniu. Wspólne fotografowanie, gotowanie lub seans są bardzo dobrymi i prostymi przedsięwzięciami. Nie muszą one ograniczać się tylko do pasjonatów określonej aktywności. Na wspólną wycieczkę rowerową lub jogging znajdzie się wielu chętnych. Na pewno będzie to okazja do rozwoju i wzajemnego inspirowania się.

- **KAŻDY CHCE CZUĆ SIĘ POTRZEBNYM - BANK USŁUG SĄSIEDZKICH**

Jednym ze wskaźników aktywności obywatelskiej jest liczba inicjatyw podejmowanych przez grupy nieformalne. Czas izolacji, który przyniosła epidemia koronawirusa, w naturalny sposób rozwinął potrzebę wspólnotowości i wzmocnił więzi sąsiedzkie. Z analizy desk research realizowanej w ramach diagnozy aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców Słupska w 2020 roku wynika, że także młodzież w związku z trwającą pandemią COVID-19 połączyła siły w niesieniu pomocy osobom najbardziej potrzebującym, solidaryzując się również z personelem medycznym, służbami bezpieczeństwa – będącymi na pierwszej linii frontu w walce z zagrożeniem. Obecne badanie potwierdziło, że młodzi słupszczanie oprócz wyrażonej chęci na udział w wydarzeniach masowych, opisują potrzebę wzajemnej pomocy wśród mieszkańców - miejsca, gdzie młodzież mogłaby uczyć się nawzajem od siebie; pomysł na inicjatywę łączącą pokolenia i przeciwdziałającą poczuciu odizolowania, w której dzieci z Domów Dziecka przychodziłyby pomóc, porozmawiać do Domów Seniora.

W sąsiedztwie wzajemna pomoc jest na wagę złota. Rekomendowanym działaniem jest stworzenie w Słupsku (na osiedlach) czegoś w rodzaju banków usług sąsiedzkich. Godzina korepetycji z matematyki w zamian za godzinę nauki języka obcego. Godzina porady prawnej w zamian za godzinę naprawy roweru. Każdy dzieli się tym, co potrafi i co lubi, a każdy rodzaj usługi ma jednakową wartość. Wymiana na zasadzie barteru, gdzie ceną jest czas. Nawet, jeżeli kształcącej się dopiero młodzieży wydaje się, że nic szczególnego nie umie i nie ma czym „się podzielić”, to z łatwością można wyprowadzić ją z błędu. W ramach banku usług sąsiedzkich młoda osoba może zaoferować spacer z psem, umycie okien lub przypilnowanie malucha w domu. Swoją chęć pomocy można by zgłaszać poprzez wypełnienie formularza ze swoimi danymi osobowymi oraz umiejętnościami. Posiadanie osoby koordynującej pomoże uniknąć poczucia skrępowania przy proszeniu o usługę i ułatwi dopasowywanie do siebie zgłoszeń. Samo zmierzenie się z zadaniem wypisania swoich umiejętności, może być dla młodego człowieka dużym krokiem w kierunku samopoznania. Znajomość swoich mocnych stron pomoże mu m.in. w momencie wybierania swojej dalszej ścieżki edukacji, czy wkraczaniu na rynek pracy. Z drugiej strony, dzięki bankowi usług poczuje się potrzebny i użyteczny.

- **PRZESTRZEŃ MIASTA TO ISTOTNY ELEMENT BUDUJĄCY TOŻSAMOŚĆ**

Badanie dostarczyło bardzo dużej ilości informacji na temat tego, co według młodzieży należałoby poprawić w infrastrukturze Słupska. Młodzi słupszczanie to świetni obserwatorzy i świadomi mieszkańcy, z których sugestii dotyczących miasta naprawdę warto skorzystać – zwłaszcza dlatego, że uwzględniają one także potrzeby pozostałych członków społeczności. Wskazywana jest potrzeba większej ilości zieleni, ścieżek rowerowych, połączeń komunikacyjnych z mniejszymi miastami, unowocześnienia miasta, elewacji budynków, budowy nowych miejsc do realizacji swoich pasji, dofinansowanie schroniska dla zwierząt i wiele innych. Przestrzeń miasta to ma ogromny potencjał do wykorzystania przy aktywizowaniu społeczności lokalnej. Jedną z rekomendowanych form działania w jej obszarze jest organizowanie gier miejskiej, by wykorzystać przestrzeń miasta jako istotny element rozrywki. Mogą nimi być flash moby, happeningi uliczne, pochody, geocaching czy gry, w których zadaniem mieszkańców będzie rozwiązane zagadki kryminalnej zahaczającej o historię miasta. Pomysłów mogą być setki, a sama burza mózgów podczas planowania, może dostarczyć nie lada rozrywki i zaktywizować wiele osób – wolontariuszy, aktorów,

Diagnoza aktywności społecznej młodzieży z Słupska i okolic

organizacje pozarządowe, harcerzy, itd.. Gra stanowi wartość dodaną dla osób zaangażowanych w jej przygotowanie. To swoisty poligon doświadczalny pracy metodą projektową, niekiedy pod presją czasu i szybko zmieniającej się sytuacji. Może ona wspomóc poznanie przestrzeni miasta i organizacji pozarządowych w nim działających, promować wartości (szacunek do ludzi i historii, współpracę, sprawiedliwość i równość szans- w grze uczestniczyć może każdy, a w jej organizację zaangażowanych jest wiele osób z różnych środowisk) i stać się cykliczną formą rozrywki dla słupszczan.

9. Skład zespołu

AUTORZY RAPORTU:

Magdalena Teodorczyk (magteo@st.amu.edu.pl)

Dominika Gaffka (domlab1@st.amu.edu.pl)

Weronika Wiśniewska (werwis3@st.amu.edu.pl)

Rafał Bekier (rafbek@st.amu.edu.pl)

Bartosz Michalak (barmic4@st.amu.edu.pl)

Jesteśmy grupą pięciu, wzajemnie dopełniających się, studentów (trzech studentek i dwóch studentów), realizujących na IV roku Psychologii UAM w Poznaniu specjalność z Animacji społeczności lokalnych. Nasze kompetencje obejmują swoim zakresem nie tylko dotychczas zdobytą wiedzę z psychologii ogólnej, ale wykraczają również poza główny jej nurt. Jesteśmy żywo zainteresowani wszystkim, co dotyczy człowieka i jego zachowań. Staramy się myśleć krytycznie, być otwarci, niezależni i kreatywni. Mamy bogate doświadczenie w pracy z dziećmi i młodzieżą, wynikające z licznych praktyk obowiązkowych jak i fakultatywnych, realizowanych w toku studiów.

Mimo, że każdy z nas realizuje się w odrobinie innej dziedzinie, stanowimy dobrze zorganizowany zespół. Każdy z nas odnalazł swoje miejsce w grupie. To właśnie wszechstronność pozwoliła nam zmierzyć się z tak złożonym zadaniem. Diagnoza, której się podjęliśmy była dla nas pierwszym tego typu projektem. Traktujemy ją jako interesującą podróż, która pozwoliła nam poznać zasady współpracy z Partnerem, spojrzeć na problem oczami samych zainteresowanych, a przy tym zdobyć doświadczenie, tak cenne w naszej przyszłej pracy zawodowej.

10. Bibliografia

- Adamski, W. (1980). *Młodzież w społeczeństwie. Konfrontacje polsko-amerykańskie*. Warszawa: Książka i Wiedza.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity Youth and Crisis*. New York: Norton and Company.
- Filipiak, E., Wiśniewska, M. (2014). Opieka i wychowanie. Późna faza dorastania. W: A. I. Brzezińska (red.), *Niezbędnik dobrego nauczyciela*, seria II, t. 6. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.
- Hatałska, N. (2020). *Mapa Trendów 2020*. Pobrane z: <https://hatałska.com/2020/01/20/mapa-trendow-2020/> (25.04.2020).
- Korzeniowski, J. i Michałek, M. (2011). *Edukacja obywatelska w szkole. Teoria i praktyka*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Koseła, K. (1999). Młodzież. W: E. Kojder (red.), *Encyklopedia socjologii*, t. 2. Warszawa: Oficyna Naukowa.
- Kwiatkowski, N., Kujawa, T., Martynik, Z., Nguyen, M., Przysiałowska, M., Rek, A., Sochańska, W. (2014). *Współpraca Nauczycieli na rzecz Młodzieżowych Domów Kultury w Poznaniu*.
- LSIO (2013). *Aktywność społeczna młodzieży z terenu Legnicy, Lubina, Głogowa, Jawora i Złotoryi – analiza porównawcza*, Legnica. Pobrane z: <http://lsio.org.pl/wp-content/uploads/2014/01/RAPORT-2.pdf> (30.04.2020).

11. Załączniki

Załącznik 1. Polecenia do mapy partycypacyjnej

Załącznik 2. List do nauczycieli

Załącznik 3. List do młodzieży